

Un număr vechiu 10 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Post Prim-Președ. Trib. Avocat	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Consilier la Curtea de Apel București	RENÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat
D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Directorul Statisticiei Judiciare

Membru corespondent pentru Paris: EDOUARD LÉVY, Dr. în Drept, Avocat, Paris.

ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 480 lei
 „ Magistrati și Avocați fără supl. 240 „
 6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA

In lunile Iulie și August
 apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Artei, 5 și Rahovei, 5
 Lângă Palatul Justiției
 — TELEFON 13/29 —

SUMAR

- Organizarea ministerului public, de d-l E. C. Decusară;
- Demnitatea legilor (Conferință ținută la Baroul de Ilfov de d-l Consilier Gr. M. Pherekyae), dare de seamă;
- Agapa Cercului de Studii Penale, de Convivus;
- Noul Codice de ȳdință al judecătorelui de ocol, vo. II, de Corneliu Botez, Bibliografie;
- De la Baroul avocaților din Capitală.

JURISPRUDENȚA:

- Curtea de Casație s. I: Geodet Chemal și alții cu Bori Amet Hagi Regep Murat și alții (Instreținarea imobilelor ce aparțin minorilor mahomedani din vechea Dobroge, după normele din Dreptul și uzurile Otomane, Art. 39 legea pentru org. jud. a Dobrogei și art. 2 c. civil. Dispozițiunile din Codul funciar Ot. ca privire la instreținarea pământurilor «Mirié» și «Mülk»), cu o Notă de d-l prof. Al. Cerban;
- Trib. Ilfov s. IV: Epitropia Biss. Sf. Vineri cu Matei Petrescu (Ordonanța prezidențială. Cerere de evacuare în baza legii din 14 Aprilie 1922. Inadmisibilitate);
- Trib. Ilfov s. II: I. Popescu și alții M. A. Soriani (Contract de locațiune. Chiriaș principal. Cedarea unei părți de imobil. Filodormă. Dacă aceasta constituie o cedare sau o subînchiriere? Art. 35 și 63 l. m. excepționale; art. 30 decretul lege 1420/920;

Rezumatul Curților de Apel și Înaltei Curți de Casație

- Apel I: Expropriere. Ipoteeci. Rentă. Păpire.
- Apel II: Pensionar civil mobilizat ca medic ofițer. Dacă mai poate pretinde și pensiunea?
- Apel III: Urmărirea de venituri. Fond de comerț.
- Apel IV: Daune. Dobânzi. De când încep a curge?

ORGANIZAREA MINISTERULUI PUBLIC

O bună și promptă represiune a crimelor și delictelor depinde în mare parte de modul de organizare a ministerului public, care printr-o evoluție lentă și naturală este astăzi monopolizatorului acțiunei publice.

„Pedepsirea crimelor în Statele libere, a zis Garat, ¹⁾ devine o nenorocire când este izvorul corupțiunei moravurilor. Dacă nu există un acuzator public, trebuie atunci îngăduită delațiunea și chiar recompensată, căci numai prin acest mijloc josnic și detestabil se va împiedica nepedepsirea crimelor“.

Intr'adevăr, cu mici diferențe, aproape toate Statele libere și civilizate au dat ministerului public un rol proponderent și o atențiune deosebită, ca să fie cât mai în măsură a satisface necesitățile represiunii în condițiuni de independență, promptitudine și severitate.

Afară de Anglia tradiționalistă, ²⁾ unde subzistă încă

1) Dictionnaire de Guyot, V^o Ministère public.

2) Vezi Mittermayer, Traité de procédure criminelle en Angleterre, en Ecosse et dans l'Amérique du Nord, trad. fr. par Chauffard, Paris, 1864, p. 260 și urm.

acuzatiunea privată, în toate celelalte State ministerul public este singurul acuzator public în materie de crime și delictes.

I. Origina ministerului public. O instituție ca aceea a ministerului public firește că nu s'a creesat deodată, ci este produsul unei lungi evoluții, pe care necesitățile practice ale represiunei au perfecționat-o. ³⁾

Totuși nu se poate contesta că în Franța s'a desăvârșit această instituțiune, încât am putea spune că este de origină franceză. ⁴⁾

II. În Franța, la baza instituțiunei ministerului public este principiul că membrii lui sunt agenți ai puterei executive, delegați pe lângă instanțele represive. (Vezi D 16-24 August 1790, tit. VIII, art. 1).

„La redactarea codului de pr. pen. fr., zice Faustin Hélie, acțiunea publică aparține în principiu puterei executive, pe care o delega apoi agenților ei.

Discuțiune nu era decât asupra determinării întinderii acestei delegațiuni și limitării atribuțiunilor ei. În ședința Consiliului de Stat dela 4 Sept. 1804, art. 1 din pr. penală care era astfel redactat: „acțiunea publică pentru aplicațiunea pedepselor se exercită de funcționari instituți în acest scop“, a dat loc la furtunoase discuțiuni“.

Deférmon, Siméon, Bigot de Préameneu, Bérlier și

3) Faustin Hélie, Traité de l'instr. crim., tom. I, No. 455, p. 532 rezumă astfel această evoluție: „Urmărirea printr'un minister public născută în veacul al XIV-lea, n'a încetat dela această epocă să se fortifice și să capete o însemnătate din ce în ce mai mare în practica afacerilor criminale, ajungând astfel la cea mai completă dezvoltare sub imperiul Ordonanței din 1670. Adunarea constituantă, deși a consacrat această instituție, a slăbit-o însă, împușinându-i atribuțiunile, dar legea din 7 Pluioze, an. IX a repus o încetul cu încetul pe vechile ei temelii... Legislatorii următori au privit această instituție ca un admirabil instrument de ordine și de justiție, însă se mărginiră numai să caute izvorul puterii pe care o exercită, pent u a i justifica delegațiunea ce i se dăduse...“.

Cfr. pentru detalii. E. Garsonnet et Ch. Cézair-Bru (ed. III), Traité théor. et pratiq. de procéed civile, t. I, No. 178, p. 277 și urm.; la noi: Gr. G. Tocilescu, Curs de pr. civilă, t. I, par. I, p. 152; Tanoviceanu, op. cit. No. 44, p. 29 și o interesantă monografie a d-lui Daniel P. Bivolariu, Instituțiunea ministerului public, București, 1896, p. 8 și urm.

4) Garrand, Traité théor. et pratiq. d'instr. crim. et de proc. pén., ed. III, t. I, No. 78, p. 162, confirmă aceasta: „Instituțiunea ministerului public nu e nici de origină romană, nici germanică, ci e de origină curat franceză (purement française). Vezi și E. Glasson, Histoire du droit et des institutions de la France, t. VI, p. 339 și urm.

Cambacères, care au luat parte la discuțiuni, deși au admis principiul pus în art. 1, au făcut însă rezerve asupra modului cum trebuie redactat. ⁵⁾

Ori, acest principiu a fost menținut și în art. 1 corespunzător (art. 4 pr. pen. rom.): „Acțiunea pentru aplicarea pedepselor se exercită de funcționarii publici cărora este încredințată prin lege“.

Ministerul public este astfel organizat:

Un procuror pe lângă tribunalele de poliție, ⁶⁾ care oficiu conform art. 144 cod. d'instr. crim., este îndeplinit în mod obișnuit de comisarii de poliție, sau, în lipsa lor, de primari sau ajutoarele lor. ⁷⁾

Un parchet pe lângă tribunalele de prima instanță, Curți de Apel și Casație.

Parchetul Tribunalului se compune dintr'un procuror al Republicei și substituții lui, al căror număr variază după importanța Trib. Deși procurorul republicei este subordonat din punctul de vedere al exercițiului acțiunii publice procurorului general al Curții de Apel în circumscripția căruia se găsește (art. 27 cod. d'instr. crim., 26 pr. pen. rom.), însă poate să o exercite și în numele lui personal (argument. art. 22 cod. d'instr. crim., art. 21 pr. pen. rom.) ⁸⁾.

Parchetul Curții de Apel se compune dintr'un procuror general, avocați generali și substituți de procurori generali (legea din 20 Aprilie 1810 art. 6). Insa numai procurorul general are inițiativa și exercițiul acțiunii publice în circumscripția sa, ceilalți nu sunt de cât substituții, care îl înlocuiesc când nu poate lua parte la ședința sau alte acte procedurale ⁹⁾.

Parchetul Curții de Casație se compune dintr'un procuror general și din avocați generali, care sunt substituții lui.

El n'are exercițiul acțiunii publice, ci e numai parte alăturată la procesele ce se dezbat înaintea Înaltei Curți ¹⁰⁾.

Ministerul public are în principiu plenitudinea exercițiului acțiunii publice, în sensul că numai el poate face toate demersurile necesare ca să obțină pronunțarea unei pedepse contra autorului infracțiunii ¹¹⁾.

În Italia, organizarea ministerului public este asemănătoare celei din Franța, cu mici modificări. Potrivit art. 25 pr. pen. it. recuzarea membrilor parchetului este admisă la fel cu a judecătorilor, chiar când este parte principală în proces, adică exercită acțiunea publică. Conform art. 294 pr. pen. it., deși în principiu judecătorii de ocol țin loc de procuror în afacerile de competența lor, totuși în afaceri importante se poate delega de parchetul Tribunalului în circumscripția căruia se află judecătoria, un procuror ca să susțină acuzarea.

Cu ocaziunea modificării codului de pr. pen., se preconizează în Italia și alte modificări. Astfel Garofalo susține că ministerul public nu trebuie să aibă misiunea de a acuza, ci aceea de ași da părerea asupra rezultatului instrucțiunii și desbaterilor, deci a fi simplă parte în proces ¹²⁾.

Francisco di Luca care este un vânic apărător al independenței ministerului public, cere pe de o parte ca membrii parchetului să fie magistrați inamovibili, iar pe de altă să nu depindă de ministerul de justiție de cât în mod disciplinar ¹³⁾.

Proiectul de procedură penală prezentat la 16 Dec. 1919 dă dreptul membrilor ministerului public de a proceda la facerea oricăror instrucțiuni sumare fără a se mai lua avizul judecătorului de instrucție.

În Anglia nu există, propriu zis, instituțiunea ministerului public.

„Când o infracțiune s'a comis în Anglia, zice Glasson, nici un magistrat nu se sesizează pentru a lua apărarea intereselor societății amenințate. Insa orice particular vătămat sau nu, are dreptul de a exercita acțiunea publică. Totuși nimeni nu poate fi constrâns a se face acuzator, afară de rari excepțiuni, iar magistrații nu se pot sesiza atâta timp, cât n'a intervenit o acuzățiune prevăzută ¹⁴⁾“.

În Anglia urmăririle se fac în mare parte de asociațiuni private și uneori de funcționari speciali, în fruntea cărora este *attorney general*, avocatul lord, membru al parlamentului. Auxiliarii lui se numesc *solicitor general*. Avocatul lord exercită acțiunea penală pe răspunderea sa și nu dă seamă de faptele sale decât în fața parlamentului.

„Insa atât *attorney general* cât și substituții lui nu sunt de cât niște personaje mai mult decorative, de cât utile“, zice d. Garraud ¹⁵⁾.

Deși avocatul lord păstrează toată independența față de guvern, însă când opinia publică îi este ostilă într-o acțiune, ea n'are nici o eficacitate.

Totuși în Anglia ne spune Mittermaier „se recunoaște din ce în ce mai mult necesitatea de a se introduce această instituție a ministerului public, căci s'ar înlătura neajunsurile cari se produc în mod inerent, când exercitarea urmăririi penale e lăsată la bunul plac al particularului, care poate să se facă sau nu acuzator public“ ¹⁶⁾.

Grație acestui curent însă, din 1898 în Scoția s'a instituit un fel de minister public. El e format dintr'un *attorney general* și ajutat de substituții lui, *crown solicitors*.

„Ei sunt funcționari permanenți. Urmărirea crimelor o fac pe socoteala statului. Când ministerul public este sesizat, partea vătămată nu mai poate sesiza direct Curtea criminală. Insa când ministerul public refuză sau neglijează să intervină, atunci partea vătămată are dreptul de a susține ea acuzarea. Rare ori însă în practică partea vătămată exercită acest drept ¹⁷⁾“.

Această instituție specială a ministerului public a fost adoptată și de America de Nord. Ea este un pas spre acuzățiunea publică prin organul unui funcționar public.

Germania. Acuzățiunea în principiu este încredințată ministerului public (*Staatsanwaltschaft*), însă acest drept

5) *Faustin Hélie*, op. cit., p. 532. Pentru detalii vezi *Locre t. XXIV*, p. 110, unde sunt redată în extenso discuțiunile ce au avut loc în Consiliul de Stat.

6) Aceste instanțe ar corespunde judecătoriilor noastre de ocol.

7) Cfr. *Cambuzat*, Du ministère public près des Trib. de police, în *Revue critique*, 1879, p. 294.

8) Pentru detalii: *Garraud*, op. cit., p. 183; *Le Poittevin*, op. cit., No. 75 și urm., p. 11.

9) Idem, p. 183; *Le Poittevin*, No. 54 și urm., p. 10.

10) Idem, p. 185; *Le Poittevin*, No. 44 și urm., p. 10.

11) Cfr. *Ortolan*, *Eléments de droit pénal*, t. II, No. 1673; *Faustin Hélie*, op. cit., tom. II, No. 577; *Le Sellayer*, *L'action publ. et civile*, t. I, p. 40; *Garraud*, op. cit., p. 189; *Le Poittevin*, op. cit., No. 19, p. 8; *Mangin*, op. cit., No. 90.

12) *Garofalo*, *Criminologie*, p. 469.

13) Vezi articolul din *Rivista di diritto e procedura penale* an. XI, p. 291.

14) *Glasson*, *Histoire du droit et des institutions politiques civiles et judiciaires de l'Angleterre*, t. VI, p. 724.

15) Cfr. *Garraud*, op. cit., t. I, p. 115; *Prins*, *Etude comparative sur la procédure pénale à Londres et en Belgique*, 1879, Bruxelles; *Seymour Harris*, *I principi di diritto e procedura penale inglese*, trad. de Bartolo Verona, 1879; *Halton*, *Etude sur la procédure criminelle en Angleterre et en France*, Paris, 1898.

16) *Mittermaier*, op. cit., p. 206.

17) *I. Dowe Wilson*, *Le ministère public en Ecosse*, Bull. de l'Union intern. de droit pén., t. XI, p. 71.

în unele cazuri este rezervat numai părții vătămate sau acuzatorului privat¹⁸).

Parchetul fiecărui Stat, căci imperiul german este o confederație de state, este unitar și indivizibil.

Organizarea ministerului public este astfel întocmită :

1. *Parchetul Tribunalului imperiului*¹⁹) e compus dintr'un *procuror general* al imperiului (*Oberreichsanwalt*) și din trei *procurori de secție* (*Reichsanwälte*); 2) *Parchetul Tribunalului regionale*²⁰), compus dintr'un *Prim procuror* (*Oberstaatsanwalt*) și doi *procurori de secție* (*Staatsanwälte*), care sunt substituții lui și al căror număr variază după importanța Tribunalului. 3) *Parchetul Trib. Scabinilor*²¹), compus din *procurori speciali delegați* de parchetul Tribunalului regionale.

Șeful parchetelor fiecărui stat confederat este ministrul de justiție al statului respectiv, iar șeful parchetului Tribunalului imperiului este *Cancelarul imperiului*²²).

— „Procurorii, — zice Laband, nu au dreptul de a lua în exercițiul funcțiunii lor decizii independente și bazate numai pe convingerea lor²³), ci sunt ținuți a urma directiva șefului lor ierarhic“.

Competința teritorială a fiecărui parchet este regulată după competența instanței pe lângă care funcționează²⁴).

Cum am spus, în principiu acțiunea publică este exercitată numai de către ministerul public (art. 152 pr. pen. germ. din 1873).

Însă, urmărirea în justiție a unui act pedepsibil nu poate avea loc decât numai în urma rechizitorului unui acuzator (§ 2 din pr. pen. germ.).

Când ministerul public nu găsește dovezi îndestulătoare poate clasa, însă conform art. 169 pr. pen. germ. e dator să înștiințeze pe partea vătămată, care, în termen de 2 săptămâni de la notificarea parchetului, poate face *apel* la Procurorul general; când și acesta respinge apelul, partea vătămată poate face *recurs* la Trib., care îi examinează cererea și dacă o respinge, conform art. 172, ea este *clasată definitiv*. Dacă Tribunalul găsește întemeiat recursul, îl admite și acțiunea e deschisă, iar reclamantul devine parte alăturată sau acuzator *subsidiar privat* (*Nebenkläger* — acuzator prin intervenție).

Această inovație a legiuitorului german este fericită, căci înlătură arbitrariul ministerului public, când n'ar vrea să deschidă acțiunea publică sau neglijează de a o susține.

În caz de insulte, bătăi, loviri ușoare, conform art. 414 pr. pen. germ. numai partea vătămată sau acuzatorul privat, are dreptul de a deschide și susține acuzațiunea, însă ministerul public are facultatea în orice stadiu al procesului să și-o însușiască sau nu, în orice caz acuzatorul privat devine parte alăturată — sau acuzator *privat subsidiar*.

În caz de violare de domiciliu, adulter, seducțiune, etc., ministerul public nu poate deschide acțiune publică de cât numai în urma cererii părții vătămate.

În *Austria*, ministerul public nu este în principiu exclusivul reprezentant al acuzațiunii publice, căci în unele cazuri (art. 46 și urm. pr. pen. austr.) numai partea vătămată are dreptul de a-și susține acuzațiunea — *Privatankläger* — în altele, când ministerul public refuză sau nu-și însușește acțiunea (art. 48 pr. pen. austriacă) partea vătămată, în calitate de *acuzat privat subsidiar* (*Subsidiarankläger*) o exercită și conchide la aplicarea pedepsei.

Atât ministerul public cât și acuzatorul privat pot seziza direct instanța competentă (art. 207 pr. pen.); când ministerul public sau acuzatorul privat însă, se desezizează sau renunță la judecată, spre deosebire de pr. pen. rom. acuzatul este achitat *de plano*, adică fără a fi judecat²⁵).

Organizarea ministerului public este identică cu cea germană.

Procurorii sunt *amovibili* și *recuzabili*.

Prin proiectul de reformă a organizării judiciare din 1918 se interzicea trecerea din funcțiunea de procuror în cea de judecător²⁶), tinzând astfel spre o specializare a membrilor parchetului.

În *Ungaria* găsim adoptate în mare parte principiile din pr. pen. germană și austriacă în privința organizării ministerului public. Potrivit art. 2 pr. pen. ung.²⁷), „acuzarea este de regulă reprezentată de către ministerul public. În cazul însă prevăzut de art. 42 — acuzarea se poate face atât de acuzatorul privat în cazurile arătate de lege²⁸), cât și de acuzatorul privat subsidiar, când ministerul public nu-și însușește acțiunea sau când refuză de a o executa²⁹).

Când parchetul renunță la acuzare, este dator să încunoștințeze în scris motivat pe acuzatorul privat sau partea vătămată. (Vezi art. 34 pr. pen. ung. combinat cu art. 89 și 90).

Totuși reprezentantul ministerului public are facultatea de a-și relua acuzațiunea în orice fază s'ar găsi procesul.

În cazul când procurorul renunță la acuzare sau nu și-o însușește, partea vătămată, potrivit art. 42 pr. pen. ung., poate să-și însușească acuzațiunea, sau se face apel la Procurorul general, în termen de opt zile de la comunicarea hotărârei parchetului. Atunci parchetul general are facultatea să ordone susținerea acuzării sau să o respingă; în acest din urmă caz, vătămatul sau acuzatorul privat în termen de opt zile de la comunicarea parchetului general, trebuie să-și însușească acuzațiunea sub sancțiunea de „a se stinge procedura“ (clasa).

Drepturile însă atât ale acuzatorului privat, cât și ale acuzatorului privat subsidiar, nu sunt așa de întinse ca ale ministerului public. (Vezi art. 43 pr. pen. ung.³⁰).

Când acuzarea este susținută de ministerul public, vătămatul nu are decât rolul de parte alăturată, asimilată părții civile (vezi art. 50 pr. pen. ung.).

Procurorii sunt *amovibili* în principiu.

18) Conf. *Schwartz*, Handbuch des Strafprocessrechts, t. II, p. 582 și urm.; *Glasser*, Strafprocess, t. II, p. 132 și urm.; *Ulmann*, Lehrbuch des deutschen Strafprocessrechts, p. 222 și urm. și interesanta monografie a lui *Tinsch*, Die Staatsanwaltschaft in deutschen Reichsprocessrecht, Leipzig, 1898, ed. III.

19) Echivalentă cu Curtea de Casație.

20) „ cu Tribunale de județ.

21) „ cu Judecătoriile de pace.

22) Pentru detalii vezi *Tinsch*, op. cit. p. 132 și urm.

23) *Paul Laband*, Le droit public de l'empire allemand, tom. IV, p. 273 și urm.

24) Vezi un interesant studiu: „Organizarea justiției penale în Germania“, de d-l V. Antonescu, în *Revista Judiciară*, An. III, No. 13-14, 1907, pg. 193 și urm.

25) Cfr. *Garraud*, op. cit. t. I, p. 125.

26) *Glispach*, Die specialisation der Staatsanwälte, în *Schweizerische Zeitschrift für Strafrecht*, XXX, p. 44 și urm.

27) Vezi legile referitoare la procedura penală, rămase în vigoare în Transilvania, Banat și părțile românești ungurene, traduse de d-nii *Romul Popp* și *Vlad. A. Mavrodineanu*, Ed. soc. anon. *Curierul Judiciar*, 1920.

28) Pentru delictele prevăzute de art. 258 259, 261 c. p. ung. (înlocuite prin art. 1, 2, 6 din legea XLI 914), art. 327, 332, 418 și 421 din legea V, din 1878 (c. p. ung. despre crime și delict) art. 126 și 127 legea XV din 1879 (codul contravențiunilor), art. 8 și 9, legea XLI din 1895.

29) Vezi art. 13, 41 și 42 pr. pen. ung.

30) Pentru detalii, vezi studiul nostru *Acuzatorul privat*, p. 8 și urm.

Ei sânt *recuzabili* ca și judecătorii, în cazurile prevăzute de art. 64 al. 1, 2, 3, 4 și 6 pr. pen. ung., *chiar când sânt parte principală în proces.*

Potrivit art. 74 pr. pen. ung., procurorul se poate exclude de către partea vătămată sau de acuzatorul privat *pe motive temeinice de imparțialitate.*

Când un membru al parchetului este exclus (recuzat), este înlocuit de substitutul său, însă în acest caz se raportează procurorului general sau procurorului general dela Casație (Curie), care la rândul lor referă cazul ministerului de justiție pentru a fi înlocuit (destituit) sau pedepsit disciplinar. (Vezi art. 75 pr. pen. ung.).

Orice cerere de recuzare trebuie adusă la cunoștința procurorului general de pe lângă Curtea de Apel din circumscripția careia face parte, sau procurorului general al Casației.

Instanța penală nu e regulat constituită fără asistența ministerului public, atunci când el susține acuzarea (art. 33 pr. pen. ung.).

Procurorul își poate retrage motivat acuzarea înaintea trib. până în momentul intrării în deliberare (art. 321 pr. pen. ung.), înaintea Curților cu jurați până în momentul formulării întrebărilor (art. 361 al. 1), iar înaintea judecătorului de ocol până la închiderea dezbaterilor (art. 541 al. 5). Retragerea acuzării într-o fază mai înaintată a procesului nu mai poate avea nici o influență asupra hotărârei instanței.

Procurorul general al Curței de Casație poate face recurs în interesul legii contra oricărei hotărâri rămase definitive (art. 441 pr. pen. ung.).

Pe lângă *tribunalele speciale de copii* (minori), șeful parchetului trib. delegă un procuror special (art. 5, legea VII din 1913).

În ce privește *organizarea ministerului public*, ea este astfel întocmită :

1. Un procuror general și atâția procurori de secție pe lângă Curtea de Casație câte secții are.

2. Un procuror general și procurori de secție pe lângă Curțile de Apel.

3. Un prim-procuror și procurori de secție pe lângă tribunal.

4. Procurori delegați pe lângă judecătoriile de ocoale.

Această delegație se dă, de obicei, avocaților, administratorilor de plasă (primi-pretori), magistraților stagieri sau altor persoane, care sunt licențați în drept. Toți, afară de magistrații stagieri, sânt onorari. ³¹⁾

Spre deosebire de legea noastră, procurorii generali de pe lângă Curtea de Apel nu îndeplinesc funcțiunea lor prin delegațiune, încât nu li se poate retrage de către ministerul de justiție, măsură bună, căci numai așa se poate păstra continuitatea și autoritatea în organizarea mijloacelor de represiune.

Atribuțiunile ministerului public sânt aceleași ca și în sistemul legiuirei noastre, când el urmărește din oficiu și susține acuzarea.

„Procurorul nu este în procesul penal nici *pur și simplu parte* nici numai acuzator public, zice d-l Fildan, procuror general pe lângă Curtea de Apel din Oradea Mare, ci este acel independent organ, factor în distribuția justiției Statului, care în virtutea puterii cu care este investit, urmărește infatigabil infracțiunile și pe infractor luptând numai în interesul dreptății“. ³²⁾

În *Rusia*, organizația ministerului public este aproape identică ca în Franța.

Ministerul public este încredințat Ober-procurorilor, procurorilor și vice-procurorilor sub înaltul control al

ministerului de justiție, ca procuror general. (V. art. 124 din legea de organizare judecătorească. ³³⁾)

Pe lângă *Senatul ocărmutor* (Înalta Curte de casație rusă) sânt delegați a exercita funcțiunea de minister public *ober-procurorii* și *vice-ober-procurorii*; pe lângă Curțile de apel un *procuror special* și atâția *vice-procurori* câte secțiuni sânt (art. 125 legea org. jud. rusă); pe lângă *trib. regionale*: *vice-procurori* sau *procurori speciali* (art. 126). Aceștia din urmă lucrează sub dependența procurorilor Curților de apel; iar vice-procurorii dela Curtea de apel și ober-procurorii dela Curtea de casație sub nemijlocita dependență a ministrului de justiție (art. 129).

Totuși aceștia păstrează independența în concluziunile ce le pun înaintea instanțelor de judecată. „bazându-se numai pe convîrgerea lor și pe legile în vigoare“ (art. 130).

Pentru a ocupa funcțiunea de membru al parchetului se cere, pe lângă capacitate și o practică judecătorească, *cel puțin 4 ani* pentru vice-procurorii (substituții) dela trib. regionale, *șase ani* pentru procurorii dela trib. regionale sau vice-procurorii dela Curtea de apel, *opt ani* pentru procurorii dela Curtea de apel și, vice-ober-procurorii dela Curtea de casație și, *12 ani* pentru ober-procurorul dela Curtea de casație.

Numirile ober-procurorului dela Curtea de Casație și procurorului dela Curtea de apel se fac după propunerea Ministrului de justiție de către împărat prin *ucaz nominal* (art. 219 leg. org. jud. rusă); ajutorii de ober-procurori, vice-procurorii dela Curtea de apel și procurorii de trib. regionale, se numesc de puterea suverană după propunerea Ministrului de justiție (art. 221); vice-procurorii de trib. regionale se numesc de Ministrul de justiție, după propunerea procurorilor Curților de apel (art. 222).

Toți membrii parchetului, afară de ober-procurorul, vice-ober-procurorii și procurorii Curților de apel, sânt *amovibili și revocabili*.

Ei nu pot fi *recuzați*, când sânt parte principală în proces.

III. În *România*, instituția ministerului public nu datează decât dela *Regulamentul Organic* (1831), care în Cap. VIII, art. 216 și 217, prevedea în Muntenia, că „se vor orândui pe lângă judecătorii, *procurori*, care se vor numi de Domn, spre a priveghea cu sumpătate pravila și regulamentele și a îngriji pentru toate câte privesc asupra pazei bune orândueli și liniștei obștești“.

În proiectul întocmit de *Obșteasca adunare* la 29 Decembrie 1831 asupra îndatoririlor procurorului, în art. 1 se spunea că: „el este slujbaş orânduit de stăpânire pe lângă deosebitele judecătorii (Tribunale polițienesti) și divanuri, ca să privegheze cu dinadinsul la paza cu sumpătate a pravilelor și regulamentelor“.

În privința organizării ministerului public, *Regulamentul organic* (lit. A) prevede: un procuror la *Înaltul Divan*, câte un procuror la divanurile judecătorești din Craiova și București și câte un procuror la tribunalele județene, afară de Dolj și Ilfov, unde erau doi.

Atribuțiunile procurorului însă, nu erau bine definite; el îndeplinea pe lângă funcțiunile de „rechizițiune“ (acuzare) și pe cele de „instrucțiune“. ³⁴⁾

Prin *legea dela 1832* se separă aceste funcțiuni, creindu-se, pentru îndeplinirea celor din urmă, judecătorul de instrucție.

Diferite alte legi ulterioare aduc treptat modificări instituțiunii ministerului public.

31) Cfr. *Emil Fildan*, Organizarea parchetelor din Transilvania, în *Curierul Judiciar*, No. 15/921, p. 325.

32) Vezi *Emil Fildan*, articolul citat din *Curierul Judiciar*,

33) Ed. Ministerului de Justiție, tradusă de d-l *I. Meteg* și revizuită de d-l *Vespasian Erbiceanu*, Prim-președinte la Curtea de apel Chișinău.

34) Pentru detalii, vezi *Daniel P. Bivolariu*, Instituțiunea Ministerului public, p. 26.

Convențiunea din 1858, transformă diyanurile judecătorești din București și Craiova, în Curți de apel, pe lângă care funcționa un procuror.³⁵⁾

Legea din 24 Ianuarie 1861 înființează Inalta Curte de casație și justiție, una pentru ambele principate, pe lângă care funcționează un procuror general și trei procurori de secțiune.

Codul de procedură penală din 2 Decembrie 1864 statornicește definitiv atribuțiunile ministerului public în general pe lângă tribunalele de prima instanță (corecționale), Curțile de apel și Curțile cu jurați.

Legea de organizare judecătorească din 16 Iulie 1864 imprimă caracterul de unitate și corp constituit ministerului public.

Legea din 14 Martie 1877 determină rolul ministerului public în procesele civile, ca parte alăturată.

Legea din 9 Iulie 1865, modificată apoi prin legea din 1 Sept. 1890, organizează astfel ministerul public: pe lângă Tribunalele de județ un procuror și substituții lor (art. 36 al. 1); pe lângă Curțile de apel un procuror general și atâtea procurori câte secții are Curtea.

Se desființează procurorul de pe lângă Tribunalele polițienești, care iau denumirea de judecători de pace. Motivul care a îndrituit pe legiuitor ca să desființeze procurorul, care funcționa pe lângă aceste instanțe, a fost, că ele judecă afaceri de minimă importanță, cele mai însemnate fiind date în competența Tribunalelor de județe (corecționale).

De asemenea nu s'a găsit necesară prezența ministerului public pe lângă secțiunile comerciale ale Tribunalelelor de județ.

La Curtea de Casație organizarea ministerului public a rămas aceeași, ca aceea statornicită prin legea de la 1861.

Această organizare a ministerului public este menținută și prin legea de la 24 Martie 1909, care a modificat în unele puncte pe cea din 1890.

Potrivit art. 2 din această lege, „membrii de orice grad ai ministerului public sunt magistrați și fac parte din ordinul judecătoresc”.

Așa dar, procurorul nu mai este ca în trecut „un slujbaş al Domnului”, cum statornicea *Regulamentul organic*, nici „un funcționar delegat al puterii executive”, ci un *magistrat*, care exercită acțiunea publică și celelalte atribuțiuni în numele societății, fiindu-i conferite prin lege (art. 2 pr. pen.).

— „În adevăr, zice G. E. Schina, fost procuror general la Curtea de Casație, un procuror, pe lângă caracterul său de agent al guvernului, e în același timp și organ al intereselor generale, un mandatar al societății în numele căreia exercită acțiunea publică, independent de orice injuncțiuni ale puterii executive”.³⁶⁾

În virtutea acestui principiu admis astăzi de toate legislațiunile penale, membrii parchetului tind a deveni inamovibili ca și judecătorii.

Așa dar, după legea de organizare judecătorească actualmente în vigoare (Cap. VIII), organizarea ministerului public este următoarea :

35) În Moldova instituția Ministerului public n'a fost introdusă decât mult mai târziu, după Unirea Principatelor. Prin legea de la 26 Martie 1862 s'au introdus și dincolo de Milcov regulele statornice de *Regulamentul organic* din Muntenia, privitoare la Ministerul public. (Cfr. *Tanoviceanu*, *Curs de procedură penală*, No. 52, p. 39).

În colecțiunea lui Pastia, *Codul Judiciar*, apărut la Iași în 1862, găsim un capitol special „Codul procurorilor”, în care se cuprind dispozițiunile privitoare la atribuțiunile procurorului ca acuzator public și modul de exercitare al acțiunii publice.

36) E. G. Schina, Considerațiuni asupra organizării judecătorești, *Dreptul*, an XXXIII (1904), No. 53, p. 427.

La Curtea de Casație: un procuror general și atâtea procurori câte secții are (art. 46, al. 1 leg. org. jud. din 1909, art. 9, 10, 11, 12 și 13 legea Curții de Casație din 17 Feb. 1912).

La Curtea de Apel: un procuror general și atâtea procurori câte secțiuni are (art. 39 leg. org. jud. din 1890, coresp. art. 43 leg. org. jud. din 1909).

La tribunale: un prim procuror și atâtea procurori câte secțiuni are, sau un șef de parchet și un substitut (art. 43 leg. org. jud. din 1909).

La judecătoriile de ocoale: nu există un delegat al ministerului public.

Totuși chestiunea: *dacă la judecătoriile de ocoale trebuie să ființeze un reprezentant al ministerului public*, este viu discutată în doctrină.

În trecut codul de procedură penală din 2 Dec. 1864 înființase pe lângă Tribunalele polițienești (echivalente cu judecătoriile de ocoale de azi) câte un delegat al ministerului public, în orașele principale.

Însă prin legile de organizare a judecătoriilor de ocoale din 1879, 1894, 1896 și 1907 (actualmente în vigoare) s'au desființat Tribunalele polițienești și ca atare și delegatul ministerului public atașat pe lângă ele.

Totuși urme de existența sa, găsim și astăzi în cod. de procedură, astfel art. 151 dispune că: „Ministerul public la Trib. polițienești propriu zisă, va fi auzit în ale sale concluziuni”, art. 154 „ascendenții și descendenții inculpatului... nu vor fi chemați a da mărturie... când ministerul public... nu s'a opus la admiterea lor...” art. 163 „ministerul public sau unde nu este minister public, judecătorul, vor urmări executarea sentinței...”.

„Ca derogare la principiul că judecătorul nu se poate investi singur, legiuitorul de la 1907 a conferit judecătorului de ocol dreptul de a înstrumenta el însuși din oficiu, nu numai în toate contravențiunile și delictele date formal în competența sa, dar și afacerile penale date în competența altor instanțe judecătorești, cum se poate vedea din enumerarea art. 54 l. j. ocoale”³⁷⁾.

În privința instituirii unui reprezentant al ministerului public pe lângă judecătoriile de ocoale s'au propus mai multe soluțiuni practice: să se delege un membru al parchetului Trib. în afaceri importante, sau să se delege magistratul stagiar. Astăzi însă din motive bugetare s'ar deplasa cu greu cel dintâi, iar cel de al doilea s'a desființat.

Noi înclinăm spre prima soluțiune, căci tot astfel se practică azi și în Italia. În afară de aceasta sunt multe persoane, care ar putea să exercite acest oficiu prin delegațiune, cum e administratorul de plasă, advocații de pe lângă judecătorii sau orice persoană care are licență în drept, cum se practică azi în Ardeal. În afară de aceasta, multe legi speciale, prevăd anumiți funcționari administrativi, care pot face oficiul de procuror la judecătoriile de pace, de pildă, cei prevăzuți de art. 51 al. I din legea drumurilor din 1906, art. 77 din legea cod. silvic, legea sanitară, legea măsurilor și greutateților, vânătorului, pescuitului etc.

IV. Am expus organizarea ministerului public, ca o complinire e necesar să arătăm în câteva cuvinte, care este rolul fiecărui cap de parchet pe lângă instanțele respective :

1. *Procurorul general al Curții de Casație*. El n'are propriu zis exercițiul acțiunii publice pentru urmărirea crimelor, delictelor și contravențiunilor, el nu participă la acest exercițiu decât în anumite cazuri limitativ arătate de lege. Astfel el are dreptul de a ataca actele

37) Virgil Gabrielescu, Un Minister public pe lângă judecătoriile de ocoale, *Curierul Judiciar*, No. 67 din 1 Febr. 1920, p. 51 și urm.

celorlalți procurori sau hotărârile judecătorești, curi sunt contrarii legilor (art. 49 leg. org. jud., art. 12 legea Curții de Casație); are dreptul de control și priveghere asupra parchetelor Curților de Apel (art. 42 legea org. jud., art. 13 legea Curții de Casație). Însă modul cum va exercita acest control și supraveghere și mai ales întinderea acestui drept, năcări legea nu l determină, încât tot rămâne la uzanțele obișnuite, care variază după felul cum fiecare procuror general își înțelege misiunea.

2. *Procurorul general al Curții de Apel.* „El este capul tuturor procurorilor, substituțiilor și celorlalți ofițeri ai poliției judiciare din rezortul Curții și are dreptul de control și supraveghere asupra lor“, zice art. 43 din leg. org. jud.

Acest drept, e adevărat că, legea îl precizează Art. 26, 54, 244, 245, 311-316 pr. pen., art. 155, 156 și 157 din leg. de org. jud. din 1909, fac câteva aplicațiuni.

Astfel, procurorii generali ai Curților de Apel, sunt ținuti a înainta ministrului de justiție un *rezumat statistic* (?) al afacerilor criminale și corecționale, după rapoartele adresate de subalternii lui (art. 155 leg. org. jud.), la sfârșitul anului judecătorec.

El face inspecția parchetelor și cabinetelor de instrucție spre a se convinge de mersul regulat al afacerilor și în caz de vădită neglijență poate da avertismente (art. 314 pr. pen.), înștiințând și pe ministrul de justiție (art. 315 pr. pen.).

El dă directive șefilor de parchete ai trib. asupra măsurilor ce trebuiesc luate în caz de crime spre a descoperi pe autorii lor.

El sau delegatul său susține acuzarea înaintea Curților cu jurați, (art. 257 pr. pen.).

Prin urmare procurorul general este adevăratul depozitar al acțiunii publice în circumscripția sa, iar subalternii săi o exercită sub controlul, privegherea și directiva sa.

După spiritul legii noastre însă (art. 106 legea org. jud.) procurorul general își îndeplinește oficiul sau numai prin delegațiune: „procurorii generali se iau dintre consilierii Curții respective“, zice textul.

Această delegațiune temporară „se dă și se retrage prin decret regal după propunerea ministrului de justiție“.

Această dispozițiune o găsim foarte criticabilă. În legea similară franceză, italiană, germană, ungară, procurorul general ocupă un grad în ierarhia judecătorească, iar nu o funcțiune, ca atare ei sunt stabili, iar nu exercită funcțiunea prin delegațiune. Ei se recrutează dintre procurorii de secțiune.

Dealminteri este și o anomalie în sistemul legii noastre: „Procurorii generali dela Curte au grad de președinți de secțiune la Curte“. (art. 46 legea org. jud.), însă în caz de retragere a delegațiunii „sunt reintegrați cu gradul ce-l aveau de consilieri“ (art. 106 leg. org. jud.)

Această anomalie se explică prin ideea de care a fost stăpănit legiuitorul, că procurorul este încă un agent al puterii executive, de aceea este consecință să exercite funcțiunea sa prin delegațiune dată de ministrul de justiție.

Această dispozițiune, zicem că este criticabilă, fiindcă stânjenește continuitatea ce trebuie să domnească în mersul justiției represive, de oarece procurorul general ca șef ierarhic al parchetului din circumscripția sa, este cel mai în măsură să cunoască nevoile și modul cum trebuie să-și îndeplinească îndatoririle subalternii săi.

În Franța, tocmai în interesul unei bune represii s'a scos procurorul general de sub dependența ministrului de justiție, care deși este „capul suprem al ministerului public“ (art. 41 leg. org. jud.), însă este în același timp și reprezentant al puterii executive.

Atunci ce rol ar mai avea procurorul general al Curții de Casație?

Da, ministerul de justiție „este capul suprem al ministerului public, însă în sensul că, el are acțiune disciplinară asupra tuturor parchetelor din țară, când membrii lor nu-și fac datoria în conștiință, însă el nu poate influența sau da sugestie subalternilor săi în ce privește exercițiul acțiunii publice.“

— „Numai în acest mod, zice distinsul penalist italian Francisco di Luca, se poate garanta adevărata independență pe care trebuie să o aibă membrii parchetului, inclusiv, șeful lor erarhic în îndeplinirea greii misiuni de apărători ai ordinii și păcii sociale, a egalității înaintea legii, a unei bune și eficace represii. Numai conștiința trebuie să fie călauza procurorului în exercitarea oficiului său, ce trebuie să rămâe departe de influențele și sugestiile ministerului de rezort, care de multe ori involuntar — din cauza exigențelor de reprezentant al puterii executive. se poate imixca în represia infracțiunilor. Ministerul de justiție are destule mijloace la îndemână ca să aducă la simțul datoriei pe magistratul care nu și-o face.“

Apoi controlul șefilor erarhici, credem că este o garanție suficientă.

Conchidem dar, la controlul disciplinar, iar nu la controlul judiciar ³⁸⁾ „asupra membrilor parchetelor și șefii lor erarhici“.

3. *Primii procurori și șefii de parchete.* Pe lângă Trib corecționale cu două sau mai multe secțiuni, șeful parchetului poartă denumirea de *prim procuror*, la cele cu o singură secțiune, *șef de parchet*, ei însă îndeplinesc aceleași atribuțiuni (art. 44 leg. org. jud.). Din punctul de vedere ierarhic ambii depind de procurorul general al Curții de Apel respective. Din această subordonare ierarhică decurg o sumă de îndatoriri:

a) — „Procurorii de pa lângă Trib., zice art. 26 pr. pen., sunt îndatorați să înștiințeze pe șeful lor ierarhic, procurorul general al Curții respective, de orice delict sau crimă ce se întâmplă în circumscripția sa, și să execute ordinele sale“.

Rezultă din acest text, că primii procurori sau șefii de parchete depind de procurorul general al Curții și din punctul de vedere al executării acțiunii publice, sau numai disciplinar?

În Franța a fost mari discuțiuni asupra acestui punct ³⁹⁾, însă doctrina și jurisprudența au admis că *procurorii republicei pot să exercite acțiunea publică și în numele lor personal* — adică din inițiativa lor — însă sunt ținuti de a înștiința pe șeful lor ierarhic de mersul urmăririi, el putându-le da oricând instrucțiuni, sau să și-o însușiască, când e vre-o afacere dificilă.

Fundamentul acestei subordonări îl găsim în *experiența* ce o reprezintă procurorul general față de subalternul său, căruia îi poate inspira noi mijloace de investigațiune — și în *continuitatea* ce trebuie să domnească în mersul urmăririlor — căci procurorul general este adevăratul răspunzător al siguranței publice din circumscripția sa. El trebuie să fie în curent cu tot ce se petrece în rezortul său.

În practică însă, mai cu seamă la noi, această dispozițiune bună, rare ori se aplică, căci primii procurori sau șefii de parchete nu prea sezizează pe șeful lor ierarhic, procurorul general, de crimele sau delictetele mai importante, ce a descoperit, păstrând o indepen-

38) Francisco di Luca, art. citat în *Rivista di diritto e procedura penale*.

39) Conf. Garraud, *Traité*, p. 185, *Le Poittevin*, cod. d'instr. crim. loc. cit.

dență regretabilă, care nu poate fi decât în detrimentul unei bune urmăriri.

Mai ales la noi, unde n'avem ca în alte țări, procurori specializați, din această cauză, autorii multor crime rămân nedescoperiți.

b) Primii procurori și șefii de parchete sunt ținuti să raporteze trimestrial, procurorului general al Curții de apel, toate piedecile ce încercă mersul justiției în circumscripția lor și să expue observațiunile ce au de făcut asupra modului de îndeplinire al datoriei lor de către agenții judecătorești sau asupra aplicării legilor (art. 156 leg. org. jud.).

c) Primii procurori sau șefii de parchete sunt ținuti, potrivit art. 244 dr. pen. să trimeată procurorului general de pe lângă Curtea de apel, un tablou de toate acțiunile introductive ce se vor fi deschis în cursul săptămânii.

Însă această obligațiune, pusă de legiuitor subalternilor pentru a ține în curent pe șeful lor ierarhic de mersul urmăririlor, după informațiunile ce le avem de la însuși procurorii generali a căzut în dezuetudine, și rareori șefii parchetelor să conformează.

În afară de aceasta, o consecință importantă ce decurge din această îndatorire a șefilor de parchete, o spune art. 245 pr. pen. — procurorul general luând cunoștință de acțiunile introduse în cursul săptămânii, poate face însemnările sale la acela „care înfățișează caractere mai grave” și prin urmare poate da directive în ce privește urmărirea lor.

Iată prin urmare cum legiuitorul a organizat acest mod de control și supraveghere a procurorului general asupra parchetului din circumscripția sa, care cum am spus, este mai precis și mai bine statornicit decât a procurorului general de la Curtea de Casație asupra parchetelor generale.

Prin textele arătate se evidențiază legătura de dependență între procurori de Trib. și șeful lor ierarhic, procurorul general al Curții de apel.

Însă această dependență a procurorului de trib. față de procurorul general se referă, bine înțeles, numai la dreptul de control și direcțiunea pur administrativă, iar nu și la validitatea sau omisiunea actelor, care sunt de competența subordonaților săi.

„Dacă procurorul general ordonă unui procuror să facă apel, opozițiune, să deschidă o acțiune publică, sau să nu facă anumite acte, procurorul trebuie să-l asculte, căci această depinde nă rezultă din principiul că se poate ordona activitatea omului, zice Ortolan ⁴⁰⁾, însă când e vorba de a se lua concluzii, de a-și susține opinia sa, procurorul, subalternul său, poate urma îndemnul conștiinței sale, căci nu se poate forța această conștiință și a o constrânge constituie o impietate”

V. Din cele expuse se desprinde în mod clar principiile cari stau la baza organizației ministerului public: unitatea și indivizibilitatea sa, amovibilitatea membrilor ministerului public, independența lor, irecuzabilitatea când sunt parte acuzatoare și iresponsabilitatea actelor lor când exercită oficiul lor.

E necesar, credem, să vedem în ce măsură legiuitorul nostru în special, a respectat aceste principii ale instituției ministerului public.

a) Unitatea și indivizibilitatea ministerului public. Este cunoscută maxima: „ministerul public este unul și indivizibil”. Legiuitorul nostru a respectat-o.

Însă cum trebuie interpretată această maximă? Mangin a dat cel mai bun înțeles „de unitate și acțiune a membrilor parchetelor, ca acțiunea lor solidară să fie cât mai utilă și mai salutară apărării sociale”. ⁴¹⁾

Adică membrii ministerului public exercit atribuțiunile fixate prin lege, reprezentând funcțiunea în sine, iar nu persoana.

Nu este magistratul care acuză în numele său personal, ci funcțiunea, care îl îndrituește să ia concluziuni, ca organ al apărării sociale, al puterii sociale, al cărui reprezentant este.

De aci decurg o sumă de consecințe practice, admise de doctrină și jurisprudență: 1. Membrii parchetului se pot înlocui unul pe altul în acelaș proces sau ședință fără ca prin aceasta să prejudicieze fondul; 2. Dacă un membru al ministerului public a pus concluziuni, celorlalți nu le este interzis să pue altele contrarii sau să atace cu apel, sau recurs hotărârea dată în urma acestor concluziuni; 3. Procurorul general poate să atace o hotărâre care ar fi consacrat propriile sale concluziuni, căci misiunea ministerului public nu este decât aceea de a fi apărătorul legii și a o face respectată ⁴²⁾; 4. Un procuror nu poate trece însă peste limitele competenței sale, astfel un procuror de tribunal să îndeplinească oficiul unui procuror de curte, etc.

Jurisprudența a avut dese ocazii să facă aplicațiunea acestor consecințe; la noi, Curtea de casație ⁴³⁾, a hotărât că dacă procurorul de secțiune la Camera de acuzare a pus concluziuni pentru absolvirea acuzatului, procurorul general nu mai are căderea să atace cu recurs deciziunea Camerii sub acuzare, căci procurorul de secțiune n'a lucrat decât prin delegațiune, și e presupus că a lucrat de acord cu șeful său.

Această soluțiune a Curții de casație cu drept cuvânt a fost criticată de răposatul Tanoviceanu ⁴⁴⁾, căci procurorul general, chiar dacă ar fi dat directive procurorului de secție al Curții, el însă nu se poate dezista sau renunța la o acțiune publică în curs.

b) Amovibilitatea. Pe baza tradiției că membrii ministerului public exercit funcțiunea lor prin delegațiune dată de puterea executivă, a rezultat principiul amovibilității. În contra acestei tradiții a reacționat atât doctrina, cât și jurisprudența, întrucât azi membrii parchetului dețin puterea dela lege, ei sunt reprezentanții societății.

Legiuitorul nostru consecințe acestui principiu a admis pentru membrii parchetului stabilitatea (art. 132 leg. org. jud.) spre deosebire de magistrați, cari sunt inamovibili.

Ce a înțeles legiuitorul prin stabilitate? Și cum a reglementat-o el?

Art. 173 din legea de org. jud. prevede întinderea și garanțiile de care este înconjurată această stabilitate.

Spre deosebire de inamovibilitate, stabilitatea nu conferă titularului funcțiunii nici un drept, el poate fi ori când transferat sau revocat numai în urma unui simplu raport al primului-președinte al Curții de casație pentru procurorii de secție al acelei Curți, sau a procurorului general al Curții de apel sau inspectorul judecătoresc pentru procurorii de secții ai Curții sau membrii parchetelor trib. cu avizul Consiliului superior al magistraturii.

Dacă procurorii de secții la Curțile de casație și apel, sunt mai puțin expuși la transferări sau revocări, ceilalți membri ai parchetului pot fi oricând mutați, revocați

42) Faustin Hélie, II, No. 583, p. 26: „Diviziunea în funcțiunile Ministerului public nu îi ridică nimic din caracterul său de indivizibilitate, care îi este necesar pentru a lucra cu eficacitate”; Cfr. G. Le Poittevin, cod. d'instr. crim. ann., No. 102 și urm., p. 14, precum și jurisprudența indicată, care au făcut aplicațiunea practică a acestor consecințe. Pentru detalii vezi: Garraud, Traité, I, No. 150; Mangin, op. cit., No. 91.

43) Decizia No. 333 din 9 Iulie 1890; Buletinul Casației, 1895, p. 850.

44) Cfr. Tanoviceanu, Curs, p. 41, nota 4, unde cu argumente puternice combate această soluțiune a Curții de Casație.

40) Ortolan, Éléments, I, p. 56.

41) Mangin, op. cit., No. 104.

sau destituiți de către ministrul de resort când și-ar exprima dorința, fără nici o judecată, ci prin simple corespondențe oficiale.

„Poziția amovibilă a procurorilor, zice Henry de Plassy, adeseori, dacă nu întotdeauna, îngheață zelul lor, le oprește avântul, și ceea ce este mai deplorabil îi îndeamnă la inactivitate de câte ori lucrând, s'ar crele expuși a și vedea tăiat firul, care ține spada destituirii sau revocării suspendată deasupra capetelor lor.⁴⁵⁾

Față cu noile tendințe, noi suntem partizanii inamovibilității pentru toți membrii parchetului⁴⁶⁾ inclusiv procurorii de secție după trecerea unui examen de capacitate, iar avansarea să se facă numai din membrii subalterni ai parchetelor, iar în caz când nu sunt locuri disponibile să se admită avansarea pe loc, chiar până la gradul de procuror de secție la Curtea de Apel.

Dintre procurori ar trebui să se recroteze și judecătorii de instrucție, după o vechime de cel puțin cinci ani, cum se practică astăzi în Anglia.

În Austria prin reforma dela 1910 s'a admis specializarea membrilor parchetelor în sensul că un procuror nu poate fi trecut ca judecător de ședință, deși sunt echivalați în grad, se admite numai pentru substituții, care au făcut cel puțin un stagiul de doi ani în parchet⁴⁷⁾.

După această considerațiune s'ar putea astfel organiza ierarhia membrilor ministerului public:

1. Substituții de procuror echivalenți cu judele supleant.
2. Procurorii de Trib. „ cu judecătorii de ședință.
3. Procurorii de Trib. sau șefii de parchete cu o vechime de 3 ani, vor putea fi echivalați cu președ. de Trib.
4. Prim-procuror, echivalat cu prim-președinte Trib.
5. Procurorul de secție la Curte echivalat cu consilier de Curte.
6. Procurorul de secție la Curte, după 3 ani va putea fi echivalat cu președ. de secție.
7. Procurorul general echivalat cu prim-președinte de Curte.
8. Procurorul de secție la Curtea de Casație echivalat consilier la Casație.
9. Procurorul de secție cu vechime de 2 ani va putea fi echivalat președ. de secție.
10. Procurorul general la Curtea de Casație.

Un substituit va putea fi avansat astfel procuror de Trib. după cel puțin 3 ani, prim-procuror după cel puțin 8 ani, procuror de secție de secție la Curtea de Apel după 13 ani, procuror general la Curtea de Apel după 18 ani, procuror de secție la Curtea de Casație după 21 ani, iar procuror general la Curtea de Casație după 25 de ani vechime.

De altfel legea de organizare judecătorească în art. 102, 107 și 110 pune aceleași condițiuni de vechime; 10, 15 și 20 de ani pentru a putea fi numit prim-procuror, procuror de la secție la Curtea de Apel și procuror de secție la Curtea de Casație.

Prin această organizare s'ar evita trecerea magistratilor numai prin parchet, unde rămân așa de puțini să se specializeze.

c) *Independența membrilor ministerului public.* Această independență a ministerului public este privită din două puncte de vedere: față de instanța pe lângă care este atașat și față de părți.

Astfel Tribunalul nu poate să cenzureze actele ministrului public⁴⁸⁾.

În principiu ministrul public este investit cu un drept general de a urmări direct și din oficiu ori ce crimă, delict sau contravențiune, (art. 21 și 143 pr. p.) cu excepțiile specificate prin lege⁴⁹⁾. De aci consecință că ministrul public nu este legat de plângerile și denunțurile făcute de părți, asupra cărora, are drept de apreciațiune spre a se deschide sau nu acțiune publică⁵⁰⁾.

S'a criticat de unii penaliști, că acest drept este exagerat⁵¹⁾ fiind-că s'ar îngredi dreptul de citațiune directă, însă legea a prevăzut în caz de inactivitate recursul la procurorul general al Curții sau la ministrul de justiție; în alte legislațiuni: austriacă, ungară, germană s'a dat dreptul de acuzațiune privată.

d) *Nerecuzabilitatea ministerului public.* Chestiunea: dacă membrii ministerului public pot fi recuzați, a dat naștere la vii discuțiuni în doctrină și jurisprudență.

„Această chestiune, zice Faustin Hélie, a fost foarte controversată și în vechiul drept (francez), autorii și jurisprudența erau împărțiți asupra soluțiunei. Unii susțineau că procurorii regali puteau să fie recuzați pentru aceleași cauze ca și judecătorii, alții din contră, alții în sfârșit numai când este parte alăturată, iar nu principală“⁵²⁾.

Astăzi a triumfat în doctrină și jurisprudență acest din urmă sistem.

Art. 381 pr. civ. fr. (art. 286 pr. civ. rom.) dispune expres: că „Procurorii și substituții nu pot fi recuzați când joacă rolul de parte principală“, însă „cazurile de recuzare pentru judecători se aplică și procurorilor și substituțiilor, când sunt parte alăturată“ (V. și art. 11 al. 4, legea Curții de Casație).

— „Ministrul public când lucrează ca parte principală, zice o decizie a Curții de Casație fr. din 1830, are același caracter, pentru vindicta publică, ca și partea civilă pentru interesele sale privilegiate. El nu poate fi recuzat, art. 381 o spune formal. Ca măsură de delicateță poate fi îndrituit un procuror ca să nu ia parte la un proces delegând pe unul din substituții lui, e un punct de care legea n'are de ce să se ocupe și nimeni n'are dreptul să-l critice, însă a provoca o hotărâre asupra unui punct care nu e susceptibil de discuțiune, înseamnă a atribui Trib. o putere pe care nu o are și care e contrară ordinii publice“⁵³⁾.

Noi credem însă, că această dispozițiune este supusă criticei, membrii parchetului sunt magistrați și nu vedem de ce nu li s'ar aplica dispozițiunile similare judecătorilor, astfel cum s'a admis în Italia, Germania, Austria, Ungaria, etc.

Garat a combătut cu argumente foarte temeinice nerecuzabilitatea membrilor parchetului: „această prerogativă este mai întâi bazată pe argumentația vechilor practicieni, că atunci când ministrul public lucrează ca parte publică nu poate fi recuzat, că părțile nu trebuie să ție seamă de motivele ce-l însuflețesc. Trebuie să răspundem însă, că ministrul public ia și parte în proces, că deși îndeplinește misiunea dată de lege și trebuie să fie imparțială ca și ea, însă pot surveni interese, afecțiuni, dorinți, vederi care îl pot determina să iasă din cadrul legii și atunci pentru ce să nu poată fi recuzabil? Inchipuiți-vi-l însuflețit de vre o pasiune sau vre-un interes în discuțiunea ce se angajează

49) În materie de adulter, răpire de minori, calomnii de corpuri constituite, ofensa contra suveranilor, etc.

50) Conf. *Le Poittevin*, op. cit., No. 118 și 119; *Faustin Hélie*, I, No. 514; *Mangin*, op. cit., I, No. 17; *Garraud*, *Traité* I, No. 152.

51) *Carnot*, sub art. 61, No. 3.

52) *Faustin Hélie*, I No. 592, p. 36.

53) Cass. fr., 28 Ian. 1830, *Journal des Parquets*, an. XX III, p. 36.

45) Apud *G. E. Schina* în art. citat.

46) De aceeași părere este și răposatul *Tanoviceanu* (Curs, No. 48, p. 33).

47) Vezi *Gleispach*, art. cit.

48) Conf. *Le Poittevin*, op. cit., No. 107, p. 15.

înaintea Trib., și vedeți dacă soarta adversarului său nu este în niște mâni destul de temute? Inchipuiți-vă că cel care dispune atât de mult de soarta unui om n'ar fi judecător, ar mai putea el rămâne așa cum îl cere legea ca să-și îndeplinească oficiul ce i s'a încredințat? ⁵⁴⁾

e) *Iresponsabilitatea membrilor ministerului public.* Această chestiune e foarte discutabilă în doctrină și jurisprudență. Însă e în mod unanim admis că membrii ministerului public nu pot fi condamnați la cheltueli de judecată sau despăgubiri civile, când lucrează din oficiu, chiar dacă acuzatul a fost achitat. ⁵⁵⁾

Totuși iresponsabilitatea ministerului public nu-i absolută, ci depinde de gravitatea faptelor, dacă ele nu constituie nici crimă, nici delict persoana vătămată nu are contra sa decât acțiunea recuzorie (prise à partie) pentru greșelile grave comise. ⁵⁶⁾

„Dacă erorile inevitabile ale acțiunii publice nu dau loc în legislațiunea noastră actuală la nici o despăgubire, este în afară de orice îndoială, zice Tanoviceanu, că reaua credință fie a judecătorilor, fie a ministerului public, care fac urmări în mod vexator, ori spre răzbunare îndrituește pe partea vătămată să exercite acțiunea recursorie civilă”. ⁵⁷⁾

Chiar codul de procedură penală face aplicațiunea acestui principiu în următoarele cazuri: 1) În caz de neobservarea formalităților prescise pentru mandatul de înfățișare, depunere, aducere și arestare (art. 112 pr. pen. fr.), ⁵⁸⁾ 2) În caz de acuzare dinaintea Curții cu jurați a unei persoane care n'a fost legal trimisă prin actul de acuzare (art. 304, 271 pr. pen. fr.), 3) În caz de denunțare judecată calomnioasă, a unui individ, tradus înaintea Curții cu jurați și achitat în urma acestei denunțări (art. 381, art. 358 pr. pen. fr.). ⁵⁹⁾

Se pune întrebarea: *contra ministerului public se poate exercita acțiunea recursorie prevăzută de art. 305 pr. civ. (art. 505 pr. civ. fr.)?*

Majoritatea autorilor înclină spre o soluțiune afirmativă, întrucât legea nu face nici o distincțiune. ⁶⁰⁾

„Deși legea autoriză în mod formal a se exercita acțiunea recuzorie contra membrilor ministerului public numai în cele trei cazuri enumerate mai sus, însă nimic nu se opune ca prin analogie să admitem că aceste cazuri nu sunt limitative, ci enumerative, și că trebuie să le completăm prin principiul general înscris în art. 505 pr. civ. (305 pr. civ. rom.), zice Garraud. ⁶¹⁾

Această părere o credem foarte întemeiată, căci nu poate fi acoperit de iresponsabilitate un act făcut prin dol, prin tăgadă de dreptate sau vădită rea credință.

Tanoviceanu mergea chiar și mai departe: „dacă un procuror a executat o hotărâre nedefinitivă, arestând pe inculpat, el poate fi pasibil de aplicațiunea art. 998 c. civ., din cauza neglijenței nepermise și ușor de constatată” (op. cit., p. 567).

Desigur, iresponsabilitatea ministerului public trebuie garantată atât cât e necesară independenței sale, însă

când ea devine vexatorie și păgubitoare părților în litigiu nu este nici un temei de a i se mai acorda.

VI. *Concluzii.* Din acest studiu asupra organizării ministerului public, expus în mod istoric și comparat, reese desigur, că multe principii tradiționaliste, cari stau încă la baza acestei instituțiuni, trebuiesc reformate și adecuate spiritului noiei evoluții, de pildă acele referitoare la *amovibilitatea și nerecuzabilitatea* ministerului public, și *extinsă ideea de responsabilitate* a sa, când s'a lucrat în mod temerar, cu vădită rea credință sau în spirit de tăgadă de dreptate, asimilându-i judecătorilor.

Aceste chestiuni, credem că vor reține atențiunea celor însărcinați cu unificarea și reformarea legislațiunii noastre penale, pentru a face din această instituțiune a ministerului public, garanția păcii și ordinii sociale, cu totul ferită de sugestile puterii executive, și pusă numai în slujba intereselor apărării obștești.

E. C. DECUSARĂ

Demnitatea Legilor

Conferință ținută la Baroul avocaților de Ilfov

In ziua de 10 Iunie a. c. d-l Grigore M. Pherekyde, consilier la Curtea de apel din București, a făcut o foarte interesantă conferință la barou, tratând despre „Demnitatea Legilor”.

Titlul conferinței a provocat oarecari nedumeriri. Într'adevăr, el cuprinde un concept mai mult filozofic decât juridic. Dreptul pozitiv, dreptul privit ca știință socială, ca o știință naturală, nu poate fi socotit altfel decât ca o așezare echitabilă a raporturilor dintre oameni. Altminteri, dreptul ar înceta să fie rezultatul forțelor contrarii în luptă sub aspectul utilității și necesității condițiunilor sociale. Demnitatea unei legi pare greu a fi găsită aiurea, în ordinea moralei, decât în dreptul pur.

Uraganul mar lui războiului a răscolit din adâncimi tendința spre internaționalizarea dreptului. La alcătuirea tratatelor de pace s'a simțit nevoia, realizată cu mai mult sau mai puțin temei, de a se egaliza dreptul diferitelor naționalități compunând un Stat nou și de a se organiza, prin Societatea Națiunilor, un for moral pentru aplanarea conflictelor între State și între naționalități și Stat.

Însă, tocmai aceasta nouă disciplină a dreptului, pune în evidență și mai mult adevărul, până acum necontestat, că fiecare națiune, fiecare popor are moravuri, datini, nevoi diferite, și că deci în mod firesc va avea și legi deosebite. De unde urmează, că demnitatea unor legi, limitate la un anumit popor, nu este decât expresiunea cea mai nemerită care încheagă toate aceste elemente, astfel că totul se reduce la a spune că o lege demnă este legea cea mai bună, cea mai bine adaptată pentru cutare popor determinat. Dacă avem o lege bună la un popor civilizat și în același timp înzestrat în ale legilor, acea lege va fi oglinda calităților aceluia popor, va dovedi nu numai un naționalism înțelept dar și o valoare umanitară, putând reflecta demnitatea socială a făuritorilor legii. O atare lege ar putea sluji drept far, luminând chiar și dincolo de granițele ei firești.

Nu știm dacă aceste preocupări au influențat în mod pregnant pe distinsul conferențiar la alegerea titlului ce a pus în capul disertațiunii sale, un titlu cam enigmatic de altfel; în orice caz, conferința deșteaptă aceste idei și sugerează auditorului asemenea reflexiuni.

Pe aceste culmi ale dreptului, d-l Grigore M. Pherekyde începe și sfârșește conferința sa, amintind de celebra Prosopopee a Legilor din neperitorul Criton al lui Platon, și ca un ecou al înțelesului adevărat al menirii legilor a

54) Garat, Rep. V^o Minist. public, § 5, No. 6. In același sens și Mangin, op. cit., I, No. 117 și 235.

55) Faustin Hélie, II, 598; Garraud, I, 93, p. 195; Le Poittevin, No. 164 și 165 cu jurispr. citate.

56) Vezi Garraud, I, p. 196.

57) Tanoviceanu, Cours de pr. pen., No. 864, p. 567.

58) Vechiul art. 114 din pr. pen. rom. prevedea aceeași sancțiune, însă prin legea dela 1902 s'a modificat în sensul, că inculpatul trebuie să fie pus în libertate provizorie. Sancțiune iluzorie de cele mai multe ori.

59) Cfr. Garraud, I, No. 93.

60) Cfr. Faustin Hélie, II, 598; Garraud, I, 93, Le Poittevin No. 165.

61) Garraud, I, p. 197.

însuflețit, într'un dialog viu, ceea ce are mai caracteristic fiecare din legile care, astăzi, revendică înălțătatea în Statul român, pentru situațiunile juridice identice.

Această parte filozofică, am putea zice, chiar literară, este oarecum numai vestmântul conferinței. Miezul ei este un studiu critic al codului civil general austriac și al modificărilor ce acest cod a primit pentru Bucovina și unele părți ale Ardealului. S'ar putea zice că a fost mai curând o prelegere sumară — deși nu tocmai scurtă, însă urmărită cu interes tot timpul — de drept comparat, în care codul austriac concentrează ținta finală a conferințarului.

Drepturile de familie, logodna, căsătoria, tutela; drepturile patrimoniale, proprietatea, posesiunea, moștenirea; contractele, obligațiunile; testamentul, apoi particularitățile, ca asignațiunea, luarea datoriei de către altul, etc., sunt trecute în revistă și cercetate... la vamă. O foarte sugestivă mențiune se face asupra rolului principal ce-l joacă, în viața juridică a supușului Austriac sau Ungur, Cartea funduală și repercusiunea ce Registrul de intabulare o exercită asupra contractelor, actelor și tuturor obligațiunilor în genere. De asemenea se arată legătura ce există între codul austriac și cel german, care au izvoare comune, și deosebiri esențiale între ele și codul Napoleon, care este și codul român. Conferințarul a ținut să pună în evidență, pe deoparte tehnica superioară a codului german, și pe de altă, preeminența practică a codului francez.

Desigur a trebuit conferințarului multă răbdare pentru compulsarea atâtor texte și poate nu s'a înșelat crezând că această materie va atrage și reține întreaga atențiune a unui auditor de juristi. De altfel conferințarul a știut să intereseze spiritul de critică al unui public special și pregătit, tratând cu o notă, dacă voți, caustică, toate curiozitățile mentalității juridice germane.

Aflăm că această foarte frumoasă și instructivă conferință va apare zilele acestea în broșură, astfel că orice persoană, dornică de a cunoaște laturea cea mai însemnată a problemei unificării legislative — înțelegem totalitatea dreptului civil — o va putea găsi la îndemână. Și este fără îndoială un mare folos pentru cititor de a putea, mai în liniște, adânci critica ce, un asemenea subiect de actualitate provoacă întotdeauna.

REDACTIUNEA.

AGAPA CERCULUI DE STUDII PENALE

Împlinindu-se un an dela înființarea Cercului de Studii penale, penitenciare și de poliție științifică, s'a sărbătorit această dată printr-o agapă. Au participat numeroși membri: magistrați, avocați și funcționari superiori din direcția închisorilor și siguranței generale, precum și d-l ministru Alex. Constantinescu, Dem. Dobrescu, decanul baroului de Ilfov, N. C. Schina, directorul revistei „Curierul Judiciar” împreună cu comitetul său de direcție, Dr. Minovici, G. G. Mironescu, Trancu-Iași, foști miniștri, general Eraclie Nicoleanu, etc.

S'au primit cu această ocaziune și numeroase adevăruri dela membrii din provincie.

După ce președintele Cercului d-l profesor Iulian Teodorescu a expus activitatea rodnică a Cercului, au toastat pentru prosperitatea lui d-nii N. C. Schina, Dem. Dobrescu, Radu Rosetti, I. Gr. Periețeanu, V. V. Pella, Vrăbiescu și V. Dongoroz.

D-l ministru Alex. Constantinescu, într-o alocuțiune aleasă, urează Cercului o lungă existență, ca să contribuie prin studiile sale la ameliorarea legislațiunei penale și penitenciare și organizațiunei poliției științifice, atât de necesară pentru descoperirea crimelor.

CONVIVU.

BIBLIOGRAFIE

Noul Codice de ședință al judecătorului de ocol, de Corneliu Botez, consilier la Curtea de Casație, vol. II, 1922. Prețul 95 lei.

Cu acest al doilea volum, d-l Botez își desăvârșește noul său comentariu asupra codicelui de ședință al judecătorului de ocol. El cuprinde competența penală și procedura înaintea judecătorilor de ocol și a instanțelor superioare, în comparație cu legislația ungară, austriacă și rusă, precum și diferite completări prin decrete-legi, ordonanțe și circulări ministeriale.

Doctrina și jurisprudența dela 1908-1922 este pusă la contribuție în mod sistematic pentru a se elucida toate chestiunile juridice ce izvorăsc din lege. Nimic nu scapă eruditului comentator, încât oricine consultă cu folos acest adevărat repertoriu juridic, care rivalizează cu acele similare din străinătate.

Magistrații și avocații vor găsi în acest tratat o călăuză care îi dispensează de a mai consulta numeroasele monografii în legătură cu legea judecătorilor de pace dela 1908, — și le pune la îndemână soluțiuni practice, ce nu mai sufăr discuțiuni.

Tratate de acest gen — unde omul de drept consumat și cu experiență își concentrează toată știința sa, ne trebuie cît mai multe; numai cu ajutorul lor știința dreptului progresa, căci se stabilizează adevăratele înțelesuri ale legii scrise în lumina armonizării intereselor sociale cu cele individuale.

Poate datorit și acestor considerațiuni Academia română a avut buna inspirație de a premia pe autorul acestui comentariu.

E. C. D.

DE LA BAROUL CAPITALEI.

La 10 Iunie a. c., s'a ținut la Palatul de Justiție din București, în sala Tribunalului Ilfov, secțiunea II Comercială, o adunare generală, a avocaților din județul Ilfov.

În urma discuțiunilor ce au avut loc, adunarea generală a votat următoarea moțiune:

MOȚIUNE

Adunarea generală a avocaților, întrunită Sâmbătă 10 Iunie a. c., a ascultând cuvântările d-ilor D. Dobrescu, Tudor Popescu și C. Angelescu:

I. Constată că Justiția suferă din cauză că cele mai multe procese nu se mai pot judeca;

II. Că Magistratura este menținută în imposibilitate materială de a funcționa în condițiunile constituționale ale unei puteri în Stat;

III. Că în aceste împrejurări, Corpul avocaților este dator să intervie cu toată autoritatea și independența sa.

În acest scop, delegă Consiliul de disciplină, ca până la a doua întrunire ce se fixează în ziua de 17 Iunie a. c., să propue mijloacele de lucru în acest scop.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 20 Septembrie 1921

Președenția d-lui GH. V. BUZDUGAN, Președinte

Geodet Chermal și a. cu Bori Amet Haqi Regep Murat și a.

Decizia No. 714

Minori. — Imobile ce le apartin. — Condițiuni și forme de înstrăinare. — Edictarea lor numai în scopul protejării minorilor.

Mahomedani din vechea Dobroge. — Minori. — Succesiune. — Lichidarea ei prin Trib. Mahomedane, după normele din dreptul și uzurile otomane. — Art. 39 legea din 1885 pentru organizarea judecătorească a Dobrogei și art. 2 c. c.

Codul funciar otoman. — Dispozițiuni cu privire la înstrăinarea pământurilor „mirië” și „mülk”.

Condițiunile și formele cu cari pot fi înstrăinate imobilele aparținând minorilor, nu au de obiect aceste bunuri privite ca atari, ci sunt numai măsuri de protecțiune a intereselor minorilor, din cauza stării lor de incapacitate. Ca atare, asemenea prescripțiuni fac parte din statutul personal al minorilor, legea lor națională trebuind să fie aceea care reglementează protecțiunea ce le este necesară, în raport cu dezvoltarea lor fizică, morală etc.

Asemenea măsuri raportându-se la modul de organizare al familiei și la drepturile tutorului, iar aceste chestiuni, în ce-i privește pe mahomedanii cetățeni români din Tulcea și Constanța, fiind date prin art. 30 din legea dela 1885, pentru organizarea justiției în Dobrogea veche, în seama tribunalelor mahomedane, — urmează că aceste tribunale sunt în drept a vinde prin bună învoială, pentru plata datorită succesiunii, averea imobiliară a minorilor mahomedani, căci este constant că nici legea nici uzurile lor naționale, a căror aplicare este obligatorie, ca și dispozițiunile din legiunile române, nu impun vânzarea lor prin licitațiune publică. În asemenea condițiuni nu poate fi vorba de nesocotirea dispozițiilor art. 2 c. c., căci chestiunile deduse în judecată nu se referă la aplicarea unor dispozițiuni relative la imobile, sau la transmisiunea lor pe cale de succesiune, ci la aplicarea unor dispozițiuni de formă, determinate de starea unor incapabili, și aceasta cu atât mai mult în speță unde este vorba de succesiunea ab intestat a unui cetățean român căruia i se recunoaște beneficiul legii sale naționale în asemenea materie, fără nici o restricțiune cu privire la imobile.

După codul funciar otoman (art. 52) pământurile „mirië” (asupra cărora se exercită numai un drept de folosință) aparținând minorilor, nu puteau fi înstrăinate pentru plata datorită; cele „mülk” (în plină proprietate), puteau.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Em. Miclescu, pe d-l av. D. Răsuceanu în susținerea motivelor de casare, pe d-nii av. I. N. Roman și P. Sadoveanu în combateri, cum și pe d-l procuror Alex. N. Gane în concluziuni pentru respingerea recursului, și

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Geodet Chemal și Abdula Chemal în contra deciziei Curții de Apel din Galați s. I, cu No. 168/914, dată în proces cu Regep Hagi Regep Murat, azi decedat și reprezentat prin moștenitorii săi indicați în petiția de recurs;

Asupra I-lui și al II-lea motiv de casare în cuprinderea următoare:

I. «Greșită interpretare și aplicare a art. 39 din legea organizării judecătorești din Dobrogea; violarea principiului inseris în art. 2 cod. civ., după care imobilele aflate în cuprinsul teritoriu al României sunt supuse legilor române, chiar când ele se posedă de străini și exces de putere, — prin aceea că instanța de fond pentru a respinge acțiunea în nu-

litatea vânzării terenului în chestiune, declară că în materie de succesiune ab intestat tribunalele mahomedane au competența nu numai de a stabili calitatea succesibilului și cantitatea bunurilor, conform legilor și uzurilor musulmane, dar încă și pe aceea de a face, conform aceluiași legi și uzuri însăși lichidarea și împărțirea succesiunii, prin orice mijloace ce ar ajunge la acest rezultat și fără a ține seamă de legile țării unde sunt situate imobilele aflate în succesiunea unui musulman ceace constituie din partea instanței de fond violarea principiului de ordine publică a Statutului real, consacrat prin art. 2 cod. civ. și în același timp o greșită interpretare și aplicare a art. 39 din legea din 1885 a organizării jud. din Dobrogea.

II. «Violarea art. 52 din cod. funciar otoman (vezi ediția Aristarhi Bey), violarea art. 72 și 73 din regulamentul pentru funcționarea trib. mahomedane; exces de putere și omisiune esențială, — prin aceea că, chiar dacă tribunalele mahomedane ar avea dreptul să rezolve orice chestiuni relative la succesiunile ab intestat, prin urmare și dreptul de a lichida asemenea succes uni instanța de fond violează totuși textele de lege vrate mai sus când declară că art. 52 din codul funciar otoman nu și ar avea aplicațiunea în speță pentru motivul că pământul în litigiu ar fi «mülk», iar nu «mirië», deși am dovedit că acest pământ, fiind la început «mirië» nu și-a putut schimba caracterul său originar prin faptul că autorul recurenței a răscumpărat dela Stat proprietatea absolută a pământului și deși, de asemenea am dovedit, cu acte emanele dela diferite tribunale mahomedane că uzurile musulmane și legea Șeriatului, ale căror principii au fost consacrate prin regulamentul din 1 Martie 1916 pentru funcționarea trib. mahomedane, conțineau dispozițiunea că toate vânzările averilor imobile ale minorilor, pentru orice cauză, trebuiau făcute prin tribunalul de județ și cu formele prevăzute pentru vânzarea averi minorilor;

«Instanța de fond mai săvârșește un exces de putere atunci când afirmă că nu s'ar fi produs dovada legiuită despre uzurile musulmane în materie de vânzare de averi ale minorilor cu toate că dovada există la dosar, și în același timp comite și o omisiune esențială, căci nu examinează și nu discută dovezile produse în privința acelor uzuri».

Având în vedere decizia atacată cu recurs din care rezultă că, în 1901 încetând din viață Chemal Hagi Amet, cetățean mahomedan din Dobrogea, și pe urma sa rămânând ca moștenitori și copii minori, iar ca avere, între altele, 500 hectare pământ, s'a investit cu înființarea și administrarea tutelei cum și cu lichidarea succesiunii, tribunalul mahomedan din Constanța; — că, după instituirea tutelei, făcându-se inventarul averi și constatându-se că, în succesiune sunt datorii, în vederea achitării lor, cadiul a dispus vânzarea prin bună învoială a pământului aflat în succesiune; Că, vânzându-se în acest mod, parte din acel pământ și anume 117 hectare aproximativ, lui Hagi Regep, Hagi Murat, mai târziu, unul din moștenitorii minori, Geodet, devenind major și apoi tuotre al fraților săi minori, a intentat acțiune pentru anularea acestei vânzări, pe motiv că autoritatea mahomedană, Cadiul n'ar fi avut competența de a autoriza vânzarea și că, în orice caz, vânzarea urma să fie făcută prin licitație publică; că ambele motive fiind găsite neîntemeiate de instanțele de fond, acțiunea a fost respinsă;

Având în vedere că, Curtea de apel, motivează soluțiunea dată pe disp. art. 39 al legii din 1885 pentru organizarea judecătorească din Dobrogea, după care Cadiul ar avea competența de a lichida succesiunea unor Mahomedani și în acest scop, de a autoriza vânzarea averi pentru plata datorită ca, în urmă, activul rămas să fie împărțit între moștenitori; că, tot asemenea Cadiul a putut autoriza, vânzarea prin bună învoială, deoarece chestiunea formalităților cu care se putea face această vânzare ar depinde de statutul personal și nici o dispozițiune din legile și uzurile mahomedane nu impune licitațiunea în acest caz;

Având în vedere că această soluțiune este criticată prin 1-iul motiv de recurs, pretinzându-se că s'ar fi făcut o greșită aplicare a art. 39 al legii menționate, cum și a art. 2 c. civ. după care imobilele aflătoare în cuprinsul teritoriului Român sunt supuse legilor române ;

Considerând că, prin disp. art. 39 din legea org. judecătorești pentru Dobrogea, legiuitorul nostru într'un spirit de largă toleranță, voind să recunoască în favoarea minorității etnice de religie mahomedană din Dobrogea, cea mai deplină libertate în manifestarea credinței și moravurilor juridice deosebite de acelea ale țării, a înființat Tribunalele mahomedane în județele Tulcea și Constanța, — pentru a judeca anumite afaceri dintre mahomedani, — când ei de comun acord nu dau preferință jurisdicției de drept comun, — după legile și uzurile Mahomedane care reflectează credința și obiceiurile din viața acestor noi cetățeni români ;

Că, printre materiile de drept intrând în competența acestor instanțe excepționale, se prevăd și acelea relative la organizarea familiei, la puterea părintească și la succesiunile *ab intestat* ;

Considerând că, de aci rezultă că, în specie, Tribunalul Mahomedan din Constanța, s'a investit, în mod legal, cu înființarea tutelei la casa minorilor rămași pe urma defunctului Chermal Hagi Amet, cetățean de religie mahomedană din Dobrogea, cum și cu lichidarea succesiunii *ab intestat* a acestuia ;

Că de altă parte, toate disp. de lege privitoare la condițiile și formele cu care pot fi înstrăinate imobilele aparținând minorilor, neavând de obiect aceste bunuri privite ca atare, ci fiind edictate numai ca măsuri de protecțiune a intereselor minorilor din cauza stărei și incapacității lor, urmează ca asemenea prescripțiuni fac parte din statutul personal, legea națională trebuind să fie aceea care se reglementează protecțiunea necesară supușilor săi în raport cu dezvoltarea lor fizică, morală și intelectuală, proprie fiecărui popor ;

Că totodată, asemenea măsuri de protecțiune a minorilor, raportându-se la modul de organizare a familiei și la drepturile tutorelui, urmează că, în specie, Cadiul Tribunalului Mahomedan din Constanța, care avea privilegiul tutelei ce instituisese, autorizând vânzarea, de către tutore, a averii imobiliare a minorilor, pentru plata datoriilor, avea să se conformeze legilor și uzurilor musulmane cu privire la condițiile și formele vânzării ; și din moment ce Curtea de fond constată, — luând în seamă toate actele cauzei, — că aceste legi și uzuri nu impun forma restrictivă a licitației publice, iar nici astăzi în recurs nu se face dovada necesității unei asemenea formalități și că, prin urmare, ar putea fi vorba de nesocotirea unei anumite dispozițiuni din legile sau uzurile musulmane, a căror aplicare este recunoscută obligatorie, prin legea organizării judecătorești în Dobrogea, întocmai ca și celorlalte dispozițiuni din legislațiunea noastră, urmează ca vânzarea în discuțiunea făcută prin bună învoială este legală ;

Considerând că, stabilit fiind că, în discuțiune, este aplicarea unor dispozițiuni de formă, determinate de starea unor incapabili, în scopul de a-i proteja, iar nu de dispozițiuni relative la imobil și nici o chestiune referitoare la transmisiunea lor pe cale de succesiune, urmează că nu poate fi vorba, cum se pretinde de recurent, de aplicarea legilor române de drept comun pe temeiul art. 2 cod. civil ;

Că aceasta cu atât mai puțin că, nici nu este vorba de succesiunea imobiliară a unui supus străin, ci de aceea a unui cetățean român Dobrogean, dar în favoarea căruia legea noastră îi recunoaște beneficiul legii sale

naționale, musulmane, cu privire la succesiunea *ab intestat*, fără nici o restricțiune referitoare la imobile, ci sub o formă generală cuprinzând întreaga succesiune mobiliară și imobiliară ;

Considerând, în fine, că este neîntemeiat și susținerea recurentului cum că s'ar fi nesocotit de Curte disp. art. 52 din cod. funciar Otoman ; căci, în adevăr acest text nu prevede decât că pământurile denumite Mirië aparținând minorilor și asupra cărora se exercită numai un drept de folosință, — nu pot fi înstrăinate pentru plata datoriilor, pe când în specie Curtea constată că e vorba de un pământ numit Mülk, adică în plină proprietate, susceptibil de înstrăinare fără forma licitației ; că deosebit de aceasta, în specie, nu era în discuțiune chestiunea de a se ști dacă pământul vândut era susceptibil sau nu de înstrăinare, pentru că astfel să fie necesară de făcut distincțiunea dintre pământurile Mülk și Mirië, și aplicațiunea art. 52 citat, ci s'a discutat numai formele cu care avea să se facă vânzarea, lucru ce se rezolvă după normele și principiile expuse mai sus ;

Că, astfel fiind, ambele motive sunt neîntemeiate.

NOTA. — Soluțiunile date de Inalta Curte cesțiunilor de drept, deduse în judecata ei, constituiesc o justă aplicațiune a principiilor de drept.

Niște minori, de naționalitate musulmană, moștenind între altele și o avere imobiliară, Tribunalul mahomedan al locului unde s'a deschis succesiunea, se investește cu instituirea tutelei și lichidarea succesiunii, dispunând vânzarea de bună voie a unei părți din averea imobiliară pentru achitarea unor datorii succesoriale ; în urmă, unul din moștenitorii minori devenind major, cere atât în numele său personal, cât și ca tutore al fraților săi minori, anularea vânzării ca fiind făcută fără competență de către cadiu și în orice caz ca fiind nulă, deoarece nu s'au observat formele licitației publice ; atât instanțele de fond, cât și Inalta Curte au găsit neîntemeiată această cerere.

Inalta Curte constată că prin art. 39 al legii asupra organizării judecătorești în Dobrogea din 30 Martie 1886, legiuitorul nostru aplicând principiul politic tradițional de toleranță față de minoritățile etnice, a organizat tribunale mahomedane, având competența de a regula în anumite materii, relative la drepturile de familie și cele succesoriale, interesele supușilor mahomedani ; că, prin urmare, în speță, cadiul s'a investit în mod legal cu instituirea tutelei și cu lichidarea succesiunii cuvenită minorilor, fiind dat că atât defunctul, cât și moștenitorii, erau de naționalitate mahomedană. În numele minorilor recurenți se obiectase că chiar dacă în principiu lichidarea succesiunii intră în competența instanțelor musulmane, totuși formele de lichidare și în special cele relative la înstrăinarea imobilelor succesoriale, ar fi trebuit să fie îndeplinite în conformitate cu dispozițiile legii române, pe temeiul art. 2 din cod. civ. care consideră ca făcând parte din statutul real, toate regulile relative la proprietatea funciară, chiar dacă imobilele cuprinse în teritoriul României ar fi stăpânite de străini ; or, în speță imobilele succe-

sorale aparținând minorilor fuseseră vândute prin bună învoială de către tutorele autorizat de cadu, pe când legea română prescrie vânzarea prin licitație publică.

Cu drept cuvânt, Înalta Curte înlătură această argumentațiune, impresionantă la prima vedere. Examinând scopul și rațiunea de a fi a formelor prescrise pentru înstrăinarea imobilelor aparținând minorilor, Înalta Curte arată că e vorba de o măsură de protecțiune edictată în interesul persoanei celui incapabil, iar nu de o dispoziție în legătură cu condiția juridică a bunurilor imobiliare.

În adevăr, pentru a determina sfera de aplicațiune a art. 2 alin. 1 din cod. civ., trebuie să ținem seamă de împrejurarea că proprietatea imobiliară, din cauza importanței sale politice și economice poate fi considerată dintr'un îndoit punct de vedere și anume: din punctul de vedere al interesului privat, ca un element patrimonial oarecare, din punct de vedere al interesului general, ca o fracțiune a teritoriului național, ca un element al suveranității teritoriale a Statului. Rezultă din expunerea de motive a lui Portalis că legiuitorul codului civil atunci când a formulat dispoziția art. 2 din cod. civ., a fost preocupat în mod exclusiv de a regula proprietatea imobiliară în raporturile sale cu interesul general, în măsura în care condiția juridică a unui bun imobiliar se găsește într'un raport direct și imediat cu organizațiunea economică, socială și politică a țării.

De aici urmează că legile române devin aplicabile la imobilele aflătoare în cuprinsul teritoriului României, atunci când e vorba de a reglementa condițiunea juridică a imobilelor considerate în individualitatea lor și abstracție făcând de persoana proprietarului, posesorului sau detentorului imobilului. Concluzia care rezultă din cele expuse, este că intră în sfera de aplicațiune a art. 2 alin. 1 cod. civ.: legile, care determină regimul proprietății funciare, care stabilesc natura mobilă sau imobilă a bunurilor, care determină natura și întinderea drepturilor de care sunt susceptibile bunurile imobiliare; tot din această categorie fac parte și legile care supun, în interesul terților, modurile de constituire, de transmisiune sau de stingere ale drepturilor imobiliare, la anumite formalități, ca spre pildă transcripțiunea actelor translativ de proprietate imobiliară, înscripțiunea privilegiilor și ipotecilor, etc.¹⁾

Din contră, fac parte din statutul personal, legile inspirate din considerațiuni de protecțiune pentru persoana proprietarului, cum sunt cele privitoare

la formele de înstrăinare ale imobilelor aparținând unor minori sau interziși.

Pe lângă argumentul de ordin principal tras din interpretarea art. 2 cod. civ., Înalta Curte mai invoacă în sprijinul soluțiunii pe care a dat-o un argument special dedus din art. 39 al legii din 1885, care decide anume că cetățenii mahomedani beneficiază de legea lor națională cu privire la regularea succesiunilor *ab intestat*, fără a face vreo distincțiune după natura bunurilor care fac parte din averea succesorală; de unde urmează că succesiunea unui mahomedan chiar când cuprinde imobile, se regulează după legea sa națională, pe când în ce privește succesiunea imobiliară a unui supus străin, cestiunea este foarte controversată în doctrină și în genere soluționată în jurisprudența franceză și în cea română în sensul, că devoluțiunea imobilelor succesoriale urmează a se face după *lex rei sitae*, aplicându-se deci statutul real.²⁾

Înalta Curte accentuează foarte mult asupra faptului că în speță nu-i vorba de succesiunea imobiliară a unui supus străin și nici măcar de o cestiune referitoare la o transmisiune imobiliară pe cale de succesiune, astfel încât n'ar fi aplicabil art. 2 cod. civ., de unde s'ar putea deduce că Înalta Curte înțelege să mențină jurisprudența sa cu privire la legea aplicabilă succesiunilor imobiliare cuvenite unor supuși străini, sau în orice caz nu înțelege să prejudice această cestiune prin soluțiunea dată în litigiul de față.

ALEX. CERBAN.

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA IV CIV. COR.

Audiența dela 11 Mai 1922

Președenția d-lui N. VENCULESCU, Judecător

Ordonanță prezidențială No. 6464

Ordonanță prezidențială. — Cerere de evacuare în baza legii din 14 Aprilie 1922. — Inadmisibilitate.

Legea din 14 Aprilie 1922 prevăzând procedura specială a legii proprietarilor pentru orice diferende rezultând din nouă lege, proprietarul care pretinde că contractul de închiriere e expirat și neprelungit nu poate cere evacuarea chirieșului în baza art. 66 bis c. pr. civ., ci pe calea legii proprietarilor care permite discuția de fond și darea unei hotărâri definitive și cu autoritate de lucru judecat.

Noi Președintele,

Asupra cererii făcută de Preotul Traian Vintilescu în calitate de paroh și epitrop al Bisericii Sf. Vineri prin petiția înreg. la No. 10926/922 prin care cere ca conform art. 66 bis pr. civilă să ordonăm de îndată evacuarea pârâtului Matei Petrescu (prin avocatul Ghițescu) din

1) *Despagnet*, Revue critique pe 1884, pag. 500 și urm.; *Huc*, t. I, No. 119 și urm.; *Baudry-Lacantinerie et Hougues-Fourcade*, Des personnes, t. I, No. 214 și urm.; *Weiss*, Traité élémentaire de droit international privé, p. 280 și urm.

2) În acest sens: decizia Casației s. I, din 21 Februarie 1901 în *Buletin* pe 1901, pag. 222.

prăvălia E. cu dependențele și încăperile din imobilul din Calea Griviței No. 196;

Având în vedere actele din dosarul cauzei cum și susținerile părților;

Având în vedere că conform art. 66 bis pr. civilă președintele tribunalului va putea să hotărască în cazuri grabnice pentru păstrarea unui drept care s'ar păgubi prin întârziere;

Având în vedere că procedura indicată pentru rezolvirea conflictelor de drept care decurge din raporturile dintre chiriași și proprietari este aceea prevăzută în mod expres prin legea în vigoare adică procedura sumară a legii proprietarilor;

Că astfel calea prevăzută de art. 66 bis din pr. civilă fiind inadmisibilă, urmează a fi respinsă cererea ca atare.

Pentru aceste motive, respinge, etc.

(ss) N. Venculescu.

Grefier (ss) Teodorescu.

NOTA. — Vezi în acest sens **Codul Inchirierilor de Conduratu, Periețeanu și Velescu**, p. 206. (N. R.).

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA II C. C.

Audiența dela 13 Octombrie 1921

Președinția d-lui ST. BUICLIU, judecător

I. Popescu și alții cu M. A. Soviani

Sentința penală No. 1602

Contract de locațiune. — Chiriaș principal. — Cedare a unei părți din imobil. — Filodormă. — Dacă aceasta constituie o cedare sau o subînchiriere? — Art. 35 și 36 din legea excepțională, art. 30 din decretul-lege 1420/920.

Faptul unui locatar de a renunța la o parte din imobilul ce-l ocupă cu chirie în schimbul unei sume de bani, nu constituie o speculă, în sensul art. 35 și 36 din legea excepțională și 30 din decretul-lege 1420/920.

Prin urmare, în speță, apelantul-pârât renunțând la o parte din localul său de comerț în folosul apelanților-reclamanți în schimbul unei sume de bani și cambii, contractul său de locațiune pro parte s'a desființat și s'a creat un altul nou între apelanții-reclamanți și proprietar, fapt ce constituie o cedare, iar nu o subînchiriere, care să cadă sub prevederile art. 30 din decretul-lege 1420/920.

Tribunalul,

Având în vedere apelurile făcute de reclamantul I. Popescu și G. Crețu și de pârâtul M. A. Soviani contra cărtei de judecată cu No. 188/921 a Jud. ocol. I București, prin care s'a admis în parte acțiunea intentată de apelanții-reclamanți contra apelantului-pârât M. Soviani și contra intimatului Teodor Soviani și a obligat pe apelantul M. Soviani să restituie apelanților-reclamanți suma de lei 6875 și cinci cambii de câte 9500 lei și că diferența de chirie plus să plătească suma de lei 9875 în favoarea Familiei Luptătorilor. Având în vedere actele din dosar;

Ascultând pe părți în susțineri și pe d-l Procuroer în concluziuni;

Având în vedere că în fapt se constată următoarele: Apelantul M. Soviani cu contractul vizat la No. 3239 din 1915, a luat cu chirie dela proprietarul Hr. Cottadi una prăvălie pentru cârciumă și una alături pentru birt

împreună cu dependențele lor din imobilul din str. Belvedere No. 3, contract care este în curs și azi;

La Octombrie 1920 apelantul M. Soviani convine cu intimații-reclamanți și le cedează prăvălia de birt de lângă cârciumă împreună cu o odaie și șopron în curte, oprind pentru d-sa prăvălia de cârciumă cu restul dependențelor;

Pe de altă parte apelantul exprimându-și dorința să cedeze proprietarului că voeste a ceda parte din imobil reclamanților Ing. Popescu și G. Crețu proprietarul consimte, reducând contractul apelanților la restul de încăpere și totdeodată face un nou contract direct cu intimații-reclamanți pentru încăperile cedate de apelant. Apelantul Soviani pentru această cedare primește dela intimați în ziua de 20 Octombrie suma de lei 3000 cu chitanță în care menționează că e drept acout asupra chiriei prăvăliei cedate cu aprobarea proprietarului cu prețul de 25000 lei anual, închiriere făcută pe 3 ani;

Tot în aceeași zi reclamanții tot cu chitanță plătesc și lui Teodor Soviani fratele apelantului suma de lei 3000 ca acout specificat pentru filodorma predării prăvăliei din suma învoită de 24000 lei, iar la 30 Oct. 1920 apelantul M. Soviani primește tot cu chitanță suma de lei 9500 conform înțelegerii, iar Teodor Soviani cu chitanță tot din 30 Octombrie primește 21000 lei dela intimații-reclamanți cu specificarea că e restul din suma de lei 24000 ce a avut de primit ca filodormă pentru predarea prăvăliei;

În aceeași zi la 30 Octombrie, apelantul M. Soviani dă scrisoare către reclamanți prin care le confirmă primirea a cinci poliți de câte 9500 lei cu scadențele: 23 Martie 1921, 23 Septembrie 1921, 23 Martie 1922, 23 Septembrie 1922 și 23 Martie 1923 cu mențiune că sunt diferența de chirie la contractul încheiat între reclamanți și proprietar, cu obligațiune că în caz de rezilierea contractului de către proprietar se obligă a restitui polițele neachitate;

Tot în ziua de 30 Octombrie 1920 se încheie contractul de închiriere vizat la No. 65079/920 dintre proprietarul Hr. Cottadi și noii locatari Ing. Ilie Popescu și G. Crețu, reclamanții de azi, contract încheiat pentru prăvălia și dependențele cedate de apelant pe termen de 3 ani cu începere dela 26 Octombrie 1920 și cu chiria stabilită de 6000 lei anual;

Reclamanții-intimați la 23 Februarie 1921 intentează acțiune la Jud. ocol. I București contra d-lor Mihail Soviani și Teodor Soviani conform legii măsurilor excepționale, prin care cer să fie condamnat d-l Mihail Soviani la restituirea sumei de lei 9500 luate cu chitanța din 30 Octombrie 1920 și a celor cinci cambii de câte 9500 lei, iar d-l Teodor Soviani să fie obligat să restituie suma de 24000 lei primită cu chitanță și să se stabilească chiria pe toată durata contractului, conform contractului ce are cu proprietarul;

Având în vedere că din acțiunea reclamanților reese că aceasta confirmă în totul contractul de închiriere făcut cu proprietarul, cerându-se a li se restitui sumele încasate de foștii locatari, dela care au luat fondul de comerț;

Având în vedere că prin cartea de judecată apelată s'a admis acțiunea față numai de apelantul M. Soviani pe motivul că acțiunea întrunește condițiunile art. 35 legea măsurilor excepționale și pe baza decretului-lege 1420/920 stabilind că între părți ar fi o subînchiriere iar față de Teodor Soviani a stabilit că nu este contract de sub-locațiune pentru a justifica primirea sumei;

Considerând că din înțelesul acțiunii reclamanții pretind că faptul cedării localului este o subînchiriere și cum pretențiunile fiind chiriei ce trece cu mult pe aceea

stabilită în contract, întrunește condițiunile art. 35 și 36 legea măsurilor excepționale;

Considerând că disp. art. 35 legea măsur. excepționale se referă la chirii imobiliare, care nu pot fi sporite peste cele dela 26 Octombrie 1915, iar art. 36 prevede constatarea sporirii chiriilor în ce mod se poate face;

Considerând că în speță între reclamanții I. Popescu și G. Crețu și proprietarul Hr. Cottadi fiind încheiat contract de închiriere consecintă cu cedarea făcută de apelantul pârât, care a renunțat la o parte din imobilul ce avea cu chirie de la acelaș proprietar, renunțare făcută în favoarea intimaților reclamanți;

Că azi prin acțiune reclamanții nu se plâng contra proprietarului, ci contra apel. pârât M. Soviani, prin faptul că prin cedarea imobilului ar constitui o speculă;

Considerând că atât legiuitorul din 1916, prin legea măsur. excepționale, cât și cel din 1920 prin decretul-lege No. 1420/920 au înțeles a înfrâna specula între proprietari și chiriași, sau între locatari principali și sub-locatari;

Că cu atât mai mult prin decret-lege 1420/920 a reglementat modalitatea de închiriere în vederea lipsei de locuințe potrivit cu mărirea populațiunei, căutând chiar a face să dispară orice acaparare de imobile în scopul de speculă, stabilind că sub-locatarii devin de drept chiriași principali ai proprietarului;

Contrastele lor cu locatarul principal fiind nule de drept conf. art. 30 din decret și obligând pe locatar prin art. 29 a se folosi personal de imobil;

Că în speță fiind vorba de un contract desfășurat între locatarul principal M. Soviani pentru o parte din imobilul ce avea închiriat și fiind înființat un nou contract de locațiune direct între locatari, actualii reclamanți de azi și proprietar, asupra cărui contract reclamanții nu se plâng și deci rămâne numai a se vedea dacă faptul primirii de sume de bani și de cambii de către apelantul M. Soviani dela reclamanți, constituie sau nu o speculă prevăzută de sus menționatele texte prin faptul cedării localului;

Considerând că întru cât apelantul M. Soviani prin faptul cedării a o parte din localul său de comerț s'a prevalat de un drept din care avea beneficii prin exercitarea comerțului său, în localul cedat reclamanților;

Că de obște fiind cunoscut în timpurile de față când atât locuințele, cât și localurile de comerț sunt așa de restrânse că numai pentru fonduri de comerț să plătesc filodorme chiar foarte mari în unele împrejurări pentru a se putea obține o cedare de contract, dar chiar și pentru locuințe se uzează acest mod de obținere;

Considerând că în cazul de față deși apelantul M. Soviani a declarat în prima chitanță că ar fi sub-inchiriere, însă nu din aceste cuvinte se poate determina caracterul actului intervenit între părți, ci din întregul complex de acte și din intențiunea părților;

Considerând că faptul că apelantul a pus în serioarea sa din 30 Octombrie scadențele polițelor la ter-

menele plăței ratelor de chirie din contractul cu proprietarul, nu poate de asemenea constitui sau presupune un contract de închiriere, întrucât aceste scadențe sunt date ca o favoare de înlesnire plăței sumei cuvenite;

Că presupunând că apelantul ar fi primit odată pentru totdeauna întreaga sumă și din cambii și fie că ar fi dat o chitanță de primire întregii sumi, nu s'ar putea presupune și nici decide că ar fi o plată de locațiune;

Că dar în speță fiind constatat din cele ce preced că între apelantul M. Soviani și proprietarul Hr. Cottadi a intervenit o renunțare la o parte din contract; că între proprietarul Cottadi și noui locatari I. Popescu și G. Crețu s'a încheiat un nou contract direct de închiriere pentru prăvălia și dependințele la care a renunțat M. Soviani și că sumele primite precum și cambiile de către M. Soviani, constituie o despăgubire pentru cedarea contractului și a localului cu edecuri de care s'ar fi putut servi și beneficia în afacerile sale comerciale;

Că astfel fiind actul intervenit între părți are caracterul unei cesiuni și nu a unei sub-inchirieri;

Considerând că prin faptul ceziunii, cedantele a făcut să dispară raporturile juridice de la proprietar la chiriaș, făcându-se noi raporturi între proprietarul imobilului Hr. Cottadi și actualii locatari I. Popescu și G. Crețu prin contractul încheiat între dâșii;

Considerând faptul că în cauză e o ceziune de drepturi, aceasta este fiind că deși prețul ceziunii este fixat în rate, însă la caz de executare prin neplată, apelantul cedant M. Soviani nu ar putea urmări creanța sa pe calea legii proprietarilor, întrucât fiind datorii din convențiuni particulare și neisvorâte dintr'un contract de locațiune, el nu ar avea de cât calea comună, astfel că raporturile dela chiriaș la proprietar, sau locatar la sub-locatar, nu poate fi în cauză;

Că dar sumele primite de apelantul M. Soviani ne fiind o plată de chirie, ci o despăgubire a drepturilor cedate, astfel că nu pot intra în prevederile legii măsur. excepționale și nici în decretul-lege No. 1420/920;

Urmând astfel a se admite apelul pârâtului M. Soviani și a se respinge acțiunea reclamanților;

Având în vedere și apelul făcut de reclamanți pe motivul că urma să fie obligat și Teodor Soviani la restituirea sumei de lei 24.000;

Considerând că întrucât din chitanțele prezentate la dosar și semnate de intimatul Teodor Soviani rezultă că sunt date ca primiri de sume drept plată pentru intervenția sa la cedarea localului; și întrucât alte legături ne fiind stabilite între apelanți; reclamanții și intimatul T. Soviani, acest fapt nu intră în prevederile art. 35 și 36 legea măsur. excepționale, urmând astfel a fi respins ca nefondat.

Pentru aceste motive, în unire cu concluziunile d-lui Procuror, Tribunalul, admite apelul făcut de M. A. Soviani etc.

(ss) S. Bucliu, Sălceanu.

Grefier (ss) I. Cristescu.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI

SECȚIA I

Apelantă: Eugenia I. Docan prin d. avocat Ernest Cananău.

Intimată: Banca de Credit Român prin d. avocat Karner.

Expropriere. — Ipotecă. — Rentă. — Poprire.
Dacă se poate cere validarea ei? — Art. 1718

și 1746 c. civ., art. 2, 73 și 76 din legea agrară din 1921 și decretul-lege 3697/918.

Deși în principiu, conform art. 1718 c. civ. debitorul este ținut să îndeplinească obligațiunile sale cu toate bunurile ce-i aparțin, însă el este mărginit de diferitele dispozițiuni ale legii agrare. Astfel potrivit art. 2 din legea agrară pământul expropriat prin aplicațiunea de-

cretului lege 3698/918 a trecut în proprietatea Statului la data de 16 Dec. 1918, iar conform art. 76 din aceeași lege ipotecile constituite creditului fonciar rural, contrar dreptului comun stabilit în art. 1746 c. civ., sunt împărțite în două părți proporționale: partea din datoria ipotecară proporțională cu partea din moșie rămasă neexpropriată rămâne singură în sarcina proprietarului debitor în condițiunile actului de ipotecă, iar partea din ipotecă proporțională cu partea din moșie expropriată, împreună cu dobânda legală de 6% care să substituie dobânzii convenționale, se transformă conform art. 73 și 76 din legea agrară într'un drept de creanță asupra prețului consemnat de Stat la plata pământului expropriat, exigibil în momentul consemnării.

Prin urmare, executarea creanțelor ipotecare (art. 76 al. ult.) sau privilegiate fiind suspendată până la consemnarea prețului, care de fapt nu a avut loc, nici o urmărire nu se poate face deocamdată în virtutea unor asemenea creanțe, renta ne constituind un venit al moșiei, care să poată fi urmărit. Dispozițiunile de mai sus deși lovesc fără multă cruțare în convențiile părților și ating în mod simțitor drepturile creditorilor ipotecari, totuși ele nu sunt de cât o consecință a caracterului excepțional al exproprierei, care nu putea să nu-și exercite efectul asupra tuturor acelorora, cari au un drept actual sau eventual de orice natură ar fi el în legătură cu pământul expropriat ca: arendași, uzufructuari, creditor, ipotecari etc.

Ca atare, în speță, proprierea făcută de intimata asupra rentei cuvenită după partea de moșie expropriată, urmează a fi invalidată ca prematură. (*Curtea de Apel București, secția I-a, decizia civilă No. 2 din 2 Ian. 1922 prin care s'a admis apelul contra sentinței No. 185/921 a Trib. Ilfov secția de notariat*).

SECȚIA II

Apelant: Ministerul de Finanțe prin d. avocat C. Stoicescu.
Intimat: Dr. At. Triandafil prin d. avocat Triandafil.

Pensionar civil. — Mobilizat ca medic-ofțier mai mult de 30 zile. — Primirea soldei gradului său. — Dacă mai poate pretinde și pensiunea? — Art. 2 din legea dela 1 Ian. 1917, art. 6 din legea cumulului. — Art. 23 din legea pensiunilor, art. 17 și 18 din legea măsurilor excepționale.

Art. 2 din legea dela 1 Ian. 1917 dispune că în tot timpul cât această lege va fi în vigoare încetează de a se mai aplica împiedecările pentru cei numiți în funcțiuni publice rezultând din legea cumulului sau a incompatibilităților stabilite prin diferite legi.

Însă, dacă această lege a abrogat dispozițiunile art. 6 din legea asupra cumulului și art. 23 din legea generală de pensiuni, nu poate desființa și dispozițiunile prevăzute prin art. 18 al decretului-lege autorizând luarea de măsuri excepționale din 23 Dec. 1914, care reglementa remunerarea funcționarilor civili și pensionarilor ofițeri de rezervă dispunând că, în caz de concentrare sau mobilizare ce trece peste 30 de zile, au dreptul sau la pensiunea lor civilă sau la solda gradului lor militar.

Prin urmare, în speță, intimatul fiind mobilizat în calitate de medic maior mai mult de 30 zile și primind în tot timpul solda gradului său cu toate accesoriile nu mai poate pretinde și pensiunea sa civilă. (*Curtea de Apel București, secția II-a, decizia civilă No. 13 din 1 Feb. 1922 prin care s'a admis apelul contra sentinței No. 758/920 a Trib. Ilfov, secțiunea II-d c. civ.*).

SECȚIA III

Apelantă: Ioana Stan Ilie Zamfirescu prin d. avocat George A. Antonescu.

Intimat: Stan Ilie prin d. avocat Gane D. Marinescu.

Urmărire de venituri. — Fond de comerț. Dacă se pot urmări? — Art. 477 pr. civ.

Potrivit art. 477 pr. civ. urmărirea de venituri generale se poate cere în virtutea unei hotărâri executorie prin ea însăși sau investită cu titlu executoriu, dacă aceste venituri derivă dela un bun nemișcător al cărui proprietar sau uzufructuar este datornicul.

În speță, fiind vorba de urmărirea veniturilor unui fond de comerț, ea nu intră în prevederile citatului articol (*Curtea de Apel București, secția III a, decizia civilă No. 7 din 3 Ian. 1922, prin care s'a respins apelul contra sentinței No. 17 a Trib. Prahova secția III-a*).

SECȚIA IV

Apelantă: Societatea anon. «Astra-Română» prin d. av. Saita.
Intimat: Petre C. Ionescu, Ghiță C. Ionescu și alți prin d. av. Alex. Velescu.

Daune. — Dobândă legală. — De când începe a curge? — Dacă în apel se poate cere fixarea datei, când s'a omis la prima instanță? — Art. 1589 c. civ. și art. 327 pr. civ.

a) La daunele devenite debite cu efect din momentul cererii lor, dobânda legală curge dela această dată în favoarea celor acționați, potrivit art. 1589 c. civ.

Prin urmare, în speță, daunelor rezultate dintr'un incendiu produs din neglijență societății apelante, în sumă de 7300 lei, curge dobânda legală dela intentarea acțiunii, 13 Mai 1913, pentru partea ce n'a fost încă achitată.

b) Dacă intimații au omis de a le cere și oral înaintea primei instanțe, acest fapt nu constituie un motiv de a nu fi menținute de instanța de apel, de oare ce, conform art. 327 pr. civ. ele pot fi cerute chiar pentru întâia oară în apel. (*Curtea de Apel București, secția IV-a, decizia civilă No. 7 din 31 Ian. 1922 prin care s'a admis apelul contra sentinței No. 17 de Trib. Prahova secția IV-a*).

A apărut în Editura Tip. „CURIERUL JUDICIAR”

CODUL INCHIRIERILOR

cuprinzând Noua Lege a Chiriilor, comentată de d-nii GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel, I. GR. PERIETEANU, și ALEX. VELESCU, Avocați, și însoțită de Desbaterile parlamentare, Expunerea de motive, Circulara ministerială din 10 Mai 1922 și de întreaga legislație excepțională referitoare la materie.

Volumul cuprinzând, contrar prevederilor, 19 coale tipar (300 pagini), **prețul** s'a fixat la **lei 50**, în loc de 40, după cum fusese anunțat.

Depozit la CURIERUL JUDICIAR, Rahovei 5, București.

Comandele se execută numai contra cost. La mandat se va adăuga lei 4 pentru transport recomandat.

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provinciile a nu mai aștepta alte invitațiuni, sau sosirea încașatorilor, și a bine voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat poștal, direct la administrația ziarului „Curierul Judiciar”, București, Rahovei 5, notând pe cotorul mandatului „pentru abonamentul datorat partida No.”.